

CULTURA COOPERATIVA A BARCELONA

*Guia pràctica per al
cooperativisme cultural*

**Consell Editorial de
l'Ajuntament de Barcelona**

Gerardo Pisarello Prados, Josep M. Montaner Martorell,
Laura Pérez Castaño, Jordi Campillo Gámez, Marc Andreu Acebal,
Águeda Bañón Pérez, Pilar Roca Viola, Maria Truñó i Salvadó,
Bertran Cazorla Rodríguez, Anna Giralt Brunet

Cultura cooperativa a Barcelona. Guia pràctica per al cooperativisme cultural

© D'aquesta edició,
Institut de Cultura de Barcelona, 2018

Text

© Coòpolis / Ateneu Cooperatiu de Barcelona

Equip de recerca

Ivan Miró (La Ciutat Invisible, SCCL)
Laie Vidiella (Kop de Mà, SCCL)
Xavier Urbano (Quesoni, SCCL)
Irene Jaume (La Ciutat Invisible, SCCL)
Núria Alcober (Koiton Club, SCCL)

Amb el suport de

Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya
Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

Edició

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura de Barcelona

Disseny i maquetació Nando Vivas

Correcció Babel

Impressió Cevagraf

DL B 23441-2018

barcelona.cat/barcelonallibres i el web del programa
Cultura Viva de l'Institut de Cultura de Barcelona

CULTURA COOPERATIVA A BARCELONA

*Guia pràctica per al
cooperativisme cultural*

Tots els continguts i el material associat a aquest informe
estan subjectes a una llicència de reconeixement d'autoria
i de compartició amb la mateixa llicència.

1
I SI
COOPERATIVITZEM
LA CULTURA?
pàg. 9

2
CULTURA
PRECÀRIA O CULTURA
TRANSFORMADORA?
pàg. 11

7
PRÀCTIQUES
TRANSFORMADORES
EN EL COOPERATIVISME
CULTURAL
pàg. 31

8
PASSOS PER A
LA CREACIÓ D'UNA
COOPERATIVA
pàg. 39

3
PRÀCTIQUES
COOPERATIVES,
ASSOCIATIVES
I COMUNITÀRIES
DE LA CULTURA
pàg. 13

4
DE LA CULTURA
COOPERATIVA AL
COOPERATIVISME
CULTURAL
pàg. 17

9
CATÀLEG DE
COOPERATIVES
CULTURALS
DE BARCELONA
pàg. 47

10
PETIT
GLOSSARI
COOPERATIU
pàg. 87

5
NOUS
COOPERATIVISMES
CULTURALS
AL MÓN
pàg. 21

6
LA COOPERATIVA,
UNA EINA PER AL
TREBALL, EL CONSUM
I ELS SERVEIS
CULTURALS
pàg. 25

11
RECURSOS
FORMATIUS, DE
FINANÇAMENT I DE
CONSULTORIA
pàg. 91

I SI COOPERATIVITZEM LA CULTURA?

1

Actualment, el sector cultural i artístic és un actor econòmic en auge i que genera llocs de treball i beneficis per a les indústries culturals i creatives. A les nostres ciutats, a més a més, tan atractives per a inversors i turistes, la cultura crea marques urbanes a partir d'esdeveniments festius, artístics i comercials. Per altra banda, el consum cultural —en mutació per la digitalització i la crisi econòmica— també és central en la producció d'identitats socials. Tenint en compte la seva rellevància econòmica i simbòlica, podríem pensar que les condicions laborals de les professionals i els professionals de la cultura estan a l'alçada de la puixant economia cultural urbana.

En quines condicions, tanmateix, es produeix avui dia la cultura? Mentre enriqueix les ciutats i l'experiència d'habitants i turistes, les seves treballadores i treballadors pateixen una forta precarització laboral i existencial: discontinuïtat, no reconeixement de la relació laboral, absència de drets i de protecció social, insuficiència d'ingressos, competitivitat entre iguals, desarticulació política o bé vulnerabilitat davant empresaris i institucions, és el pa de cada dia de les treballadores i treballadors culturals. En aquest context, neixen experiències sindicals incipients, sobretot en el sector musical i d'acció col·lectiva, com ara les vagues als museus barcelonins.

CULTURA PRECÀRIA O CULTURA TRANSFORMADORA?

2

Per sort, en tensió amb un capitalisme cultural que precaritza i s'apropia dels béns culturals comuns, han existit i existeixen altres formes de fer cultura. Als nostres barris, des del segle XIX, sobretot en ateneus obrers, escoles racionalistes i cooperatives de consum, se cerca l'emancipació cultural obrera des del suport mutu i el vincle social. **Avui, a la Barcelona del segle XXI, trobem pràctiques cooperatives i associatives de la cultura que experimenten altres maneres de viure la cultura**, tant a nivell sectorial com amb la creació d'ecosistemes locals entorn de la gestió comunitària d'equipaments culturals. En el pla internacional, una diversitat d'experiències conforma “una altra economia de l'art i la cultura”, que relaciona el món de la cultura amb l'economia social i solidària (ESS). **Les pràctiques cooperatives de la cultura estan conformant una nova onada de cooperativisme cultural.**

10 ¿En quins sectors emergeixen les iniciatives barcelonines de l'economia cooperativa de la cultura? Quines de les seves pràctiques poden fer front als reptes culturals? En la present **guia**, hi trobaràs recursos per a la creació de cooperatives culturals, ja sigui per a la satisfacció de les necessitats econòmiques, socials i culturals de les persones que creen cultura, com per a l'experimentació d'altres maneres de viure-la. **¡Et proposem que exploris models econòmics i societaris cooperatius: et convidem a formar part de la cultura cooperativa!**

Treballadores i treballadors de la música que compaginen feines per poder subsistir. Companyies teatrals que dediquen centenars d'hores als assajos no remunerats per a les seves produccions. Becàries i becaris que cobreixen llocs de feina en la gestió cultural en règim de pràctiques. Et sona?

En els nostres dies, la cultura és un important motor econòmic i social, però els seus beneficis es distribueixen de manera desigual i les condicions de les persones que hi treballen sovint es caracteritzen per la precarietat. Sempre en risc de caure en la informalitat i en la pobresa, l'exigència permanent de flexibilitat desprotegeix laboralment les persones professionals de la cultura, ja sigui per absència de reconeixement i/o de discontinuïtat de la relació laboral, o bé per la insuficiència de remuneració i de prestacions socials.

Aquestes condicions, que es perpetuen sota l'amenaça segons la qual “sempre hi haurà algú altre que les accepti”, fan crònic l'individualisme, fomenten la competitivitat enfront de subvencions, projectes o encàrrecs, i dificulten l'articulació política i reivindicativa del sector. El sistema de drets d'autoria i d'exploació, a més a més, afavoreix l'apropiació del valor col·lectiu del fet cultural i privatitza, així, el rendiment del coneixement que s'ha generat col·lectivament.

La cultura lucrativa, feta únicament en condicions de mercat, és, doncs, una cultura insostenible amb la vida, és exclouent amb qui pot dedicar-s'hi, i també en dificulta la democratització.

¿És possible una cultura que dignifiqui les condicions de treball de les seves creadores i creadors, que sigui transformadora socialment i que estigui al servei del bé comú? Més enllà de la cultura precària, hi ha una cultura transformadora, elaborada i gaudida de forma col·lectiva, amb importants dinàmiques de cooperació en els processos creatius. Una cultura que coopera, que vol un relació equitativa entre qui la fa i qui la gaudeix, oberta a la participació de tothom. Tot i així, per a la dignificació de les condicions de la seva creació, cal organitzar-se i treballar col·lectivament, i cal explorar formes jurídiques i societàries que en fomentin el caràcter emancipador.

L'apropament entre el treball artístic i cultural i l'economia social i solidària, en aquest sentit, pot ésser d'utilitat per a aquelles iniciatives artístiques i culturals, formals i/o informals, que tenen en els seus objectius un horitzó transformador, que volen dur a terme pràctiques democràtiques, equitatives i solidàries, i que volen posar les persones en el centre de l'activitat econòmica. La creació o el fet de transformar-se en una cooperativa cultural, doncs, és una oportunitat, per una banda, perquè es desplegui **un projecte societari compartit que millori la vida de les seves treballadores i treballadors**; per una altra, perquè s'enforteixi la viabilitat econòmica del projecte; i, per últim, perquè s'intensifiqui el retorn social de la iniciativa.

Cultura Cooperativa!

PRÀCTIQUES COOPERATIVES, ASSOCIATIVES I COMUNITÀRIES DE LA CULTURA

3

A Barcelona i al conjunt de Catalunya, el cooperativisme i la qüestió cultural hi han tingut una relació fructífera ja des del naixement de les primeres associacions obreres a mitjan segle XIX, quan les treballadores i els treballadors cercaren **la pròpia emancipació cultural des del suport mutu i el vincle social**. Aquell anhel desplegarà tota una producció artística i cultural feta de manera col·lectiva, a partir de projectes estètics, musicals, teatrals, artístics o educatius, forjats a redós d'ateneus obrers, escoles racionalistes i cooperatives de consum. A Barcelona, el 1925, hi naixia l'Agrupació Cultural Cooperatista, una associació de grups culturals obrers i cooperativistes que practicaven el teatre popular, dinamitzaven seccions musicals i corals, impulsaven l'aprenentatge de llengües, l'educació física, l'escola moderna o l'excursionisme, com a diferents expressions de la cultura cooperativa.

CAP A UNA ALTRA ECONOMIA DE L'ART I LA CULTURA

Més tard, als anys seixanta i setanta del segle XX, quan moltes de les velles cooperatives obreres es convertien significativament en nous equipaments culturals —sales de ball, teatres i biblioteques—, la resistència antifranquista de la societat catalana desembocà en un nou cooperativisme cultural. Arran de la renovació pedagògica o la defensa de la llengua, i, més tard, també a partir de les iniciatives rupturistes associades a la contracultura i als nous formats, nasqueren una plèiade de noves iniciatives culturals cooperatives, com ara llibreries, grups teatrals, cineclubs, companyies de dansa o projectes de vídeo comunitari.

Ara, a la Barcelona del segle XXI, trobem de nou pràctiques cooperatives, associatives i comunitàries de la cultura, que connecten —de manera estable o esporàdica— amb un ecosistema format, per un costat, per expressions de la cultura independent barcelonina; per un altre, per un estol de petites associacions i cooperatives culturals; i, finalment, per **equipaments culturals de gestió comunitària**, com ara l'Harmonia de Sant Andreu, l'Ateneu Popular de Nou Barris, Can Batlló i La Lleialtat Santsenca a Sants, o la Casa Orlandai a Sarrià. Sovint, fora dels focus mediàtics i les polítiques culturals, de manera fèrtil i fràgil a la vegada, **en aquests ecosistemes de cultura cooperativa i comunitària s'experimenta i es posa en pràctica altres maneres de fer i viure la cultura**, al marge dels grans aparadors i dels relats hegemònics de la ciutat.

Teixit actiu i divers, **els comuns culturals són un dels motors subterranis que mantenen la ciutat en moviment**, i compten amb persones artistes i creadores, escenaris, mitjans de comunicació, festivals i espais d'assaig, amb altes dosis de creativitat, però, també, d'instabilitat. La seva concepció de la cultura va més enllà del bé de consum, ja que, més aviat, se cerca un accés a la cultura sense impediments a espais, espectacles o creacions, sense la necessitat d'una relació productor-client. Quines són, per tant, les altres economies que es forgen en la cultura cooperativa i comunitària?

La gestió comunitària d'equipaments, les associacions i cooperatives culturals, i l'escena independent són tres actors que interactuen des de fa temps a la ciutat. Avui, necessitats d'un treball interdependent i d'horitzons conjunts que els facin avançar, molts d'aquests projectes cerquen en l'economia social i solidària les eines per a l'assoliment de perspectiva i d'estabilitat. **Apunten cap un nou espai socioeconòmic de la cultura** que, en primer lloc, entengui l'art com una construcció col·lectiva al servei de l'experiència de tota la comunitat; en segon lloc, que garanteixi la independència i l'autonomia de la gestió cultural pel que fa les decisions i accions artístiques; en tercer lloc, que s'impliqui amb el territori i promogui la transformació social amb els actors locals; en quart lloc, que fomenti la diversitat cultural, aportada per la multiplicitat d'identitats, formes, públics, creacions, activitats i disciplines artístiques; i, finalment, que s'assenti en una economia plural i amb diversitat de recursos, és a dir, que utilitzi un ventall de mercat —tiquets d'espectacles, serveis i prestacions diverses—, de redistribució —finançament públic—, i de reciprocitat —cooperació, mutualització, activisme, recursos i sabers compartits.

L'articulació i intercooperació de l'altra economia de l'art i la cultura permet que es pensin projectes culturals d'àmbit de ciutat, no entesos només com a béns o actes de consum, sinó amb la voluntat de sentir-se part d'una altra manera d'entendre i viure la cultura —i també la ciutat. Actualment, s'intueix la possibilitat

del fet que xarxes, projectes, festivals, locals i companyies — de durada efímera i sempre al límit —, puguin formar part d'un ecosistema cultural que, mitjançant les eines i valors de l'economia social i solidària, connecti l'activitat de les pràctiques cooperatives, associatives i comunitàries de la cultura, i posi en el centre de la ciutat la **democratització material de la cultura** i un **nou model cultural de caràcter públic-cooperatiu-comunitari**.

DE LA CULTURA COOPERATIVA AL COOPERATIVISME CULTURAL

4

Què suggereix l'expressió *cultura cooperativa*? Les formes cooperatives de la cultura, la seva dimensió col·lectiva, social o comunitària, una cultura que coopera. També, evidentment, la producció feta per les cooperatives culturals. I, encara, una tercera accepció: cultura cooperativa en tant que conjunt de les modalitats específiques de la cultura organitzativa i econòmica del cooperativisme. Això és, aquella manera de fer basada en la **propietat col·lectiva dels mitjans de producció, consum i estalvi, la seva gestió democràtica, i una tendència a la socialització dels excedents**.

En un encreuament d'aquests significats, en l'àmbit cultural i artístic barceloní, hi han nascut i s'hi han consolidat —en diferents etapes i sectors— un bon nombre de cooperatives culturals. Tant per a la satisfacció de necessitats i aspiracions de les seves persones treballadores i usuàries, com per a una coherència entre certes pràctiques de la cultura i els formats societaris cooperatius, el món de l'art i la cultura ha tingut, històricament, expressions proclius a la democratització econòmica de l'activitat a partir de la figura cooperativa. Avui, quan els reptes

del mercat de treball cultural urgeixen alternatives col·lectives, quines experiències poden inspirar-nos per a la creació d'una nova iniciativa de cooperativisme cultural? **En quins sectors es troben les cooperatives de la cultura?**

Pel que fa al llibre i la seva comercialització, n' existeixen referents ineludibles, com ara les veteranes llibreries cooperatives **Abacus** (1968), amb una estratègia socioempresarial que aposta per la dimensió, o bé **Rocaguinarda** (1978), que s'orienta al manteniment i a la diversificació del vincle amb el barri que la veié néixer: el Guinardó. Nascudes com a cooperatives de persones usuàries i consumidores, amb el temps, la primera incorporà les persones treballadores com a sòcies. Altres llibreries, majoritàriament cooperatives de treball i sovint vinculades a la cultura crítica i els moviments socials, són **La Ciutat Invisible** a Sants (2005), **La Caníbal** a Sagrada Família (2013), **Pebre Negre** al Clot (2014), **La Carbonera** al Poble Sec, o **La Inexplicable** a Sants (2017). Contraposades al model mercantilista de la gran llibreria comercial, aposten per entendre la llibreria com un espai d'activisme i reflexió cultural.

- 18 En la producció editorial, hi coexisteixen experiències d'arrel independent, com és el cas de **Pollen**, fins a iniciatives d'indústria cultural, com ara **Som Cultura**, grup cooperatiu amb segells com **Ara Llibres**. Al barri de Gràcia, **DeBarris** hi edita llibres i capçaleres periodístiques. Si també es té en compte la distribució, **Virus** és pionera des de 1991 en l'edició i distribució alternativa. I, tancant el cercle del mercat social del llibre, la **Fira Literal**, que s'organitza anualment a L'Harmonia de Sant Andreu per la cooperativa manresana **Cultura21**, és el major expositor català del llibre polític i social, amb moltes iniciatives de l'economia solidària del llibre.

Des de productores a sales cooperativitzades, el món del cinema i de l'audiovisual també té mirada cooperativa. Hi destaca la pionera **Drac Màgic** (1970), que divulga la cultura cinematogràfica amb perspectiva feminista; i les més recents **Metromuster**, productora documental que es va forjar a les places del 15M del 2011, i **Compacto**, que produeix i distribueix cine des del 2012. Altres iniciatives són: **Som Batabat** (2006), **Connectats** (2010), **Bruna** (2017), o la sala **Zumzeig**, que es va reobrir en format cooperatiu el 2016. En les arts escèniques: la veterana **El Timbal**, escola d'arts escèniques des del 1969 i que es

cooperativitzà el 2010; **Nus Teatre**, que nasqué el 2016, i **Coop de Circ**, que està formada per vint-i-quatre persones sòcies i setze companyies, i que nasqué com a cooperativa de persones treballadores de les arts circenses l'any 2009.

La música compta, en primer lloc, amb iniciatives com ara **La Llauna**, una cooperativa d'infraestructures per a l'espectacle, que nasqué el 1986 per a l'autoocupació de joves aturats, o bé l'**Escola de Música del Palau**, que el 1986 s'emancipà de l'Orfeó Català i esdevingué cooperativa; en segon lloc, amb discogràfiques, com ara **Propaganda pel Fet**, que nasqué el 1996 a l'Ateneu Popular de Vallcarca i es consolidà a Manresa amb format cooperatiu el 2003; en tercer lloc, amb tècnics de l'espectacle, com ara **Larry's** (2005) o **Quesoni a Cardedeu** (2008), que es transformà en cooperativa de treball el 2015, quan s'estengueren a Barcelona i integraren la producció integral d'esdeveniments; o, finalment, amb cooperatives que gestionen sales d'exhibició, com ara la sentença **Koiton Club** (2012) o **L'Afluent** (2017), que prové de la històrica **Hellogàbal** i que avui dinamitza la Sala BeGood.

- 19 En les arts aplicades, hi destaquen: **Tinta Invisible** en l'art del gravat, o **Tat-Lab** en exposicions i belles arts, que són cooperatives de treball des del 1997. En les arts gràfiques: **El Foli Verd**, que es constituí el 1987 per persones treballadores que venien de la lluita contra el tancament de Bruguera. En el sector de la comunicació: **L'Apòstrof** (1996) a **La Tremenda** (2018). En l'educació i la intervenció cultural: **Nusos** (2003), **La Fundició** (2006), radicada a Bellvitge, **Art&Coop**, al Poble-sec (2016), o **Trama**, a Sants, que passà d'associació a cooperativa el 2017. I, en la pintura, el videoart, el collage, el disseny gràfic o la il·lustració: **Ultramarinos**, que des del 2018 promou l'intercanvi entre persones artistes mexicanes i catalanes.

Per a moltes d'aquestes iniciatives, la forma jurídica i societària de la cooperativa ha servit per al trànsit de l'activitat econòmica individual a la col·lectiva, o per a la transformació de l'organització, que pot haver passat de l'economia informal a la formal, o bé d'associació o societat limitada a cooperativa. També, en moltes ocasions, ha dut a l'ampliació de l'equip o de l'oferta d'activitats. En tots aquests casos, i en molts d'altres, l'aposta pel cooperativisme cultural ha permès fer vivible, viable i equitativa la cultura cooperativa.

L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA A BARCELONA

Font: *L'economia social i solidària a Barcelona*, 2016

- 4.718 iniciatives de l'ESS a la ciutat de Barcelona
- més de 53.000 persones contractades (el 8% de l'ocupació barcelonina)
- volum econòmic agregat de 3.750 milions d'euros (més del 7% del PIB barceloní)
- més de 100.000 persones voluntàries/activistes
- més de 500.000 persones sòcies de consum
- 113.000 mutualistes

LES PERSONES TREBALLADORES DE LES INICIATIVES DE L'ESS QUE FAN EL BALANÇ SOCIAL, EN DESTAQUEN COM A FACTORS MÉS POSITIUS:

Font: Balanç Social XES, 2017

- l'àmplia autonomia a l'hora d'organitzar-se la feina (8,39/10)
- el suport de les companyes i els companys de feina (8,23/10)
- la possibilitat de participar en la marxa general de l'organització (8/10)
- la satisfacció global pel fet d'ésser membre de l'organització (8,07/10)
- la democràcia interna (7,55/10)
- l'oportunitat de formació i creixement personal (7,53)
- la manera en què es resolen els conflictes (7,49/10)

CREACIÓ D'OCUPACIÓ, EQUITAT I FORMACIÓ

Font: Baròmetre Cooperatiu de la FCTC, 2017

- El 90 % de les cooperatives de treball catalanes ha mantingut o augmentat l'ocupació durant el darrer any.
- Dues de cada tres cooperatives han registrat un augment de la seva facturació respecte de l'any anterior.
- La diferència entre la remuneració econòmica més alta i la més baixa és de 1,7 a les cooperatives de treball.
- El 87 % de les cooperatives de treball han fet algun tipus de formació en el darrer any.

NOUS COOPERATIVISMES CULTURALS AL MÓN

5

Actualment, arreu del planeta, està emergint un nou cooperativisme cultural, un ric ventall d'iniciatives socioeconòmiques en la música, el teatre, la dansa, les arts del circ i el carrer, la fotografia, el cinema, l'edició o el patrimoni. Amb solucions diferents als reptes de la cultura —algunes de les quals són un motiu obert de discussió o tenen difícil rèplica en el context legal català i espanyol—, moltes neixen per fer front al desequilibri entre l'entusiasme i les dificultats dels enfocaments professionals, tot entomant debats entorn del treball, la gestió, els valors, la utilitat social o el desenvolupament local. ¿Com afronten algunes iniciatives internacionals de l'altra economia de l'art i de la cultura qüestions com ara l'atomització del teixit cultural, la precarietat laboral, la gestió i viabilitat econòmica, la propietat intel·lectual, la intercooperació o la relació amb la comunitat i les administracions?

FRANÇA / COOPERATIVES D'ACTIVITAT I OCUPACIÓ CULTURAL

La Coopérative d'Activité et d'Emploi Culture (CAE Culture) es defineix com una resposta als “reptes de l'emprenedoria cultural”. Estructura-paraigua, acompanya les persones artistes en la gestació dels projectes propis, les forma en gestió, i els facilita una residència, ajudes a la creació, finançament o agenda de contactes. A la treballadora i treballador cultural, la CAE Culture li ofereix seguretat jurídica i social: amb l'estatut d'emprenedor-assalariat, reconegut per la Llei d'ESS del 2014, disposa de contracte de treball de durada indefinida, protecció social, assegurances, acompanyament i serveis de gestió mutualitzats. **Artenreel**, la primera CAE Culture francesa, fou creada el 2004. Actualment, agrupa tres-centes persones emprenedores-assalariades i factura dos milions d'euros anuals.

FRANÇA / POLS TERRITORIALS DE CULTURA COOPERATIVA

22

Els pols territorials de cooperació econòmica de la cultura (PTCE) són l'estructuració en el territori de les cooperatives del sector artístic i cultural, uns grups de petites organitzacions que agreguen un sector central d'activitat artística o cultural, amb dimensió de desenvolupament territorial. Intercooperen i agrupen recursos per a l'augment de la sostenibilitat i de l'impacte social a partir de l'intercanvi d'informació, d'experiències i de mitjans. Productes, serveis i llocs de treball compartits són les modalitats de mutualització més habituals. Un exemple de PTCE Culture n'és **La Cursive Boutaric** a Dijon, que agrupa una vintena de cooperatives que giren entorn dels espectacles en viu.

BÈLGICA / SERVEIS MUTUALITZATS PER A PERSONES ARTISTES

El 1998, es creà l'associació SMartbe (Societat Mutual d'Artistes) per donar facilitats administratives a persones artistes, tècniques i treballadores de la creació de Bèlgica. Adreçada inicialment al col·lectiu de músics, s'obrí a d'altres sectors per la necessitat d'una economia d'escala. Després de tenir diferents formats, el 2017 naixia **SMart Coop**: a inicis del 2018 tenia 85.000 persones sòcies a Bèlgica i presència a França, Itàlia, Estat espanyol, Alemanya, Països Baixos, Hongria, Àustria i Suècia, amb 120.000 persones professionals de la cultura associades. L'objectiu: “el concili de la protecció social amb una veritable dinàmica emprenedora”.

CANADÀ / COOPERATIVISME DE PLATAFORMA EN EL MÓN ARTÍSTIC

Enfront d'una “economia col·laborativa corporativa” que privatitza beneficis i desmantella drets laborals, Trebor Scholz proposa el cooperativisme de plataforma, amb què les persones usuàries de la plataforma digital participen —a través d'una cooperativa— en la propietat col·lectiva i en la gestió democràtica, i els garanteix la seguretat de renda i un marc legal protector. **Stocksy United**, que nasqué el 2013, és una cooperativa de plataforma, propietat de les persones artistes i que es fundà “en els principis d'igualtat, respecte i distribució equitativa dels beneficis”. Cerca que els salaris siguin justos, la “creació de carreres sostenibles per als seus membres” i l'aportació d'una “col·lecció de fotografies i vídeos lliures de drets d'autor”. El 2015 facturà 7,9 milions de dòlars, remunerà les persones artistes amb el 50 % dels ingressos, i tingué uns excedents de 200.000 dòlars. En quatre anys, ha pagat més de vint milions de dòlars a les seves mil persones artistes associades, i disposa de cinquanta persones sòcies treballadores.

23

ITÀLIA / GESTIÓ COOPERATIVA DEL PATRIMONI CULTURAL

Amb l'objectiu de valoritzar el vast patrimoni cultural italià, l'any 2009 nasqué la cooperativa CoopCulture en l'òptica de la integració dels béns culturals i el territori, el turisme i l'economia local. Per a CoopCulture, la cultura és un “instrument d'inclusió i participació social, un vehicle d'innovació, un factor estratègic de desenvolupament de territoris”, i la cooperativa “una forma d'empresa amb enfocament sostenible, basat en la democràcia i la gent, que protegeix la dignitat i la seguretat en el treball, i que s'arrela en els territoris”. El 2016 estava formada per 807 persones sòcies treballadores —el 73 %, dones— i per 1.236 persones treballadores assalariades —el 73 % amb contractes indefinits. Amb la venda de tiquets, museus, comerç electrònic, llibreries, biblioteques, turisme i esdeveniments, el 2016 facturaren 49 milions d'euros, atengueren 11,5 milions de visitants, 22 mil tallers didàctics, i 650 mil persones usuàries de les guies d'àudio i vídeo.

GRAN BRETANYA / CULTURAL COOPS

Què tenen en comú Ceramics Studio, la impremta Calvert, els cineastes de Black House, els il·lustradors de Paper Rhino, l'estudi musical Dissident Soul, o l'editorial Zed Books? Doncs que són cooperatives culturals britàniques i membres de Cultural Coops. Entenen que “l'inici d'una cooperativa cultural pot ésser un poderós acte polític: una negativa a l'acceptació d'uns sous pès-sims, terminis impossibles, assetjament, explotació, individualisme i competència, com a element necessari del treball cultural”. Per a Cultural Coops, “les cooperatives creen una cultura de suport mutu, solidaritat i cooperació”, una oportunitat per a “la superació de les condicions de treball desmesurades, massa freqüents en les indústries culturals actuals. En sectors on la competència és ferotge, les hores són llargues, els salaris són relativament baixos, i els sindicats tenen poca presència, hi ha una necessitat urgent de solidaritat. Les cooperatives són un model comprovat que compleix amb precisió aquest paper. Mostren la possibilitat d'una alternativa real, basada en la propietat comuna i la democràcia econòmica”. Amb un web conjunt i trobades periòdiques d'intercooperació, la vintena de cooperatives britàniques articulades a **Cultural Coops** defensen que les “cooperatives culturals poden contribuir al reemplaçament de cultures laborals competitives i invidualitzades per formes més solidàries de producció de comuns culturals”.

24

CHILE - ARGENTINA - URUGUAY / TROBADES INTERNACIONALS DE COOPERATIVES DE CULTURA

El collectiu Trama: Red de Trabajadores de la Cultura, organitzen, des del 2016, les trobades *Encuentros Internacionales sobre Cooperativas en Cultura*, per a “la millora de les condicions laborals i la sostenibilitat econòmica de les persones treballadores de la cultura” de Xile. Potencien “el mercat per a les arts” amb fires i convenis, i aposten per la professionalització de les persones treballadores de la cultura a partir del cooperativisme. El seu *Manual de Gestión para Cooperativas en Cultura* s'enfoca a la difusió del model cooperatiu, i fa èmfasi en les particularitats del món artístic i cultural que són compatibles amb la figura jurídica i societària de la cooperativa.

LA COOPERATIVA, UNA EINA PER AL TREBALL, EL CONSUM I ELS SERVEIS CULTURALS

6

“Una cooperativa és una associació autònoma de persones unides voluntàriament per a la satisfacció de les necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals comunes, a través d'una empresa de gestió democràtica i de propietat conjunta”.

La definició de l'**Aliança Cooperativa Internacional** explica molt bé què és una cooperativa i quina n'és la cultura organitzativa i econòmica. La doble naturalesa associativa i empresarial, la satisfacció compartida de necessitats, les aspiracions dels seus membres, la gestió democràtica, i la propietat col·lectiva, són els principals factors que fan singular la cooperativa com a iniciativa socioeconòmica. Per a l'entitat representativa del cooperativisme de treball català, és a dir, la **Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya**, una de les especificitats de les cooperatives és que són empreses que pertanyen als seus

membres, els quals participen en la propietat de la gestió i dels resultats, en funció de l'activitat que es duu a terme. A les cooperatives de treball, les persones sòcies hi aporten capital social, hi estableixen relacions societàries —no pas laborals— entre elles i l'empresa, i hi participen segons el principi: “una persona, un vot”.

En qualsevol context econòmic, les cooperatives han demostrat ésser una bona eina per afrontar democràticament l'activitat empresarial, i, en moments complexos, com ara les crisis, han demostrat una elevada capacitat de resiliència. Per a la **Confederació de Cooperatives de Catalunya**, les cooperatives contribueixen al creixement de les persones i a la construcció d'una societat millor, ja que “posen les persones, i no pas el capital, al centre de l'activitat”.

D'acord amb la Llei de Cooperatives de Catalunya del 2015, les cooperatives es poden classificar tenint en compte aquests criteris: per una banda, i segons la seva base social, poden ser cooperatives de primer grau i cooperatives de segon grau; per una altra, i segons la seva estructura socioeconòmica, poden ser cooperatives de producció o cooperatives de consum; i, finalment, segons la classe d'activitat que constitueix el seu objecte social, s'estableixen aquestes **classes de cooperatives**:

- cooperatives agràries
- cooperatives de serveis
- cooperatives de treball associat
- cooperatives de consumidors i usuaris
- cooperatives d'habitatges
- cooperatives de crèdit
- cooperatives d'assegurances
- cooperatives sanitàries
- cooperatives d'ensenyament
- cooperatives marítimes
- cooperatives integrals (que poden ser denominades “rurals” quan són al camp)

En l'àmbit cultural, trobem **cooperatives de treball**, que agrupen persones professionals que duen a terme l'activitat econòmica de manera mancomunada. En aquestes cooperatives, la propietat i el poder de decisió es troba a les mans de les persones **sòcies treballadores**, que aporten, alhora, capital i treball a la cooperativa, i, per tant, combinen la doble condició de persona

sòcia —propietària de l'empresa— i treballadora —ja sigui en règim general o autònom. Són exemples de cooperatives de treball cultural: **Metromuster**, **Tinta Invisible** o **La Inexplicable**.

També, hi ha **cooperatives de consum**, on les persones sòcies mancomunen la compra, l'ús de productes, béns o serveis de tipus cultural. En aquest cas, tenint en compte que l'activitat cooperativitzada és el consum, al centre de la cooperativa, s'hi troba la persona **sòcia consumidora**, que és qui té la propietat i el poder de decisió. En són exemples: el **Grup del Llibre** (1973-2016), que agrupà fins a deu mil persones sòcies amb un servei de subscripció de llibre en català; **Rocaguinarda**; o, inicialment, **Abacus**, que esdevingué **cooperativa integral** quan incorporà també les persones treballadores com a sòcies.

Pel que fa a les **cooperatives de serveis**, associen persones físiques o jurídiques, titulars d'explotacions industrials o de serveis, i persones professionals o artistes que exerceixen l'activitat per compte propi. Aquestes cooperatives tenen per objecte la prestació de subministraments i de serveis i l'execució d'operacions destinades a la millora econòmica i tècnica de les activitats professionals o de les explotacions dels seus socis —art. 129 de la Llei 12/2015, del 9 de juliol. Un exemple de cooperativa de serveis fou **Bestiari**, que s'impulsà l'any 1976 per una vintena de llibreries independents de comarques com a central de compres, logística i autodistribució, i que operà fins el 2018.

Actualment, una cooperativa de serveis que relaciona restauració amb cultura és la **Xarxa de Restauració i Cultura Cooperativa (XAREC)**, que agrupa el Menjador Ca La Rosa, a La Sagrera barcelonina, així com altres projectes com ara Capfoguer, a Santa Coloma de Gramenet, La Sargantana, a Badalona, El Cafè del Centre, a Caldes de Montbui, i el Cafè del Mar, a Mataró.

Tant les cooperatives de consum com les de serveis poden integrar les persones treballadores com a sòcies de treball, per la qual cosa passen a participar en la presa de decisions. I, tot i que l'activitat de consum o de serveis continua al centre, d'aquesta manera, es valora i s'incorpora també la veu de les persones que, a través del seu treball, permeten que l'activitat cooperativitzada es dugui a terme.

QUINS REPTES DEL TREBALL CULTURAL ES PODEN AFRONTAR DE MANERA COOPERATIVA?

1. COBERTURA LABORAL TENINT EN COMPTE ASPECTES ESPECÍFICS DE LA FEINA, COM ARA LA INTERMITÈNCIA I ELS DESPLAÇAMENTS

Una de les problemàtiques del sector cultural és la intermitència de l'activitat. Sovint, uns mesos es factura molt i, d'altres, pràcticament res. A més a més, usualment, això obliga a treballar en règim d'autònoms, motiu pel qual s'està molt més desprotegit a nivell de cobertura social. Un cop es constitueixen en cooperativa, les persones sòcies poden administrar l'entrada d'ingressos per tal que siguin estables i se'n pugui fer la distribució de manera regular. També, poden decidir passar a cotitzar en el règim general i, així, que la seva jornada s'adeqüi a l'activitat, per la qual cosa quedaria en situació de major cobertura social. D'aquesta manera, es cobreix el risc d'accident laboral en desplaçament cap al lloc on es duu a terme l'espectacle, que no queda cobert quan es fa sota factura.

28

2. INTERNALITZACIÓ DE LES FUNCIONS AUXILIARS

La cooperativa pot dur a terme activitats diverses, sempre que estiguin enfocades al compliment dels objectius de l'organització. En aquest sentit, els col·lectius poden internalitzar, si ho desitgen, les diferents tasques que són necessàries per al correcte desenvolupament de l'activitat —administració, producció, comunicació, comissariat, representació—, i fer la contractació de persones treballadores o la incorporació de persones sòcies per dur-les a terme.

3. DIVERSIFICACIÓ DE TASQUES

De la mateixa manera, la cooperativa pot oferir diversos serveis sota el mateix CIF, sempre que vetllin pel compliment d'uns objectius comuns i que es donin d'alta les diferents activitats econòmiques que comportin —que, en el cas de les cooperatives, és un tràmit que no té cap cost si la facturació es manté per sota del milió d'euros vinculats a una de les activitats. D'aquesta manera, es poden oferir els serveis vinculats a l'activitat cultural concreta que es desenvolupa, però també d'altres que s'hi relacionen, com ara formació o assessorament.

4. PROPIETAT INTEL·LECTUAL

Per a les cooperatives que desenvolupen activitats de producció artística, el format cooperatiu pot ésser d'especial interès per fer front a la titularitat de les obres produïdes. Es pot distingir, per una banda, entre drets d'autoria —morals— i d'explotació; per una altra, de comercialització; i, finalment, pels de gestió de les obres, que poden ser de la cooperativa. En el cas de les cooperatives que es dediquen a la comercialització i la distribució, també es poden cedir els drets d'explotació de l'autoria a la cooperativa. Pel que fa al capital social, els drets d'autor poden ser considerats l'aportació de les persones sòcies.

5. PERSONES SÒCIES COL·LABORADORES

Els estatuts socials de la cooperativa poden establir que hi hagi, a banda de les persones sòcies comunes —persones sòcies treballadores, de consum o de serveis—, altres relacions societàries, com ara la de les persones sòcies col·laboradores. Es tracta de persones físiques o jurídiques, públiques o privades, que, sense dur a terme l'activitat cooperativitzada principal, col·laboren en la consecució de l'objectiu social de la cooperativa. La col·laboració pot consistir, per un costat, en la participació en activitats de caràcter auxiliar, secundari, accessori o complementari a l'activitat principal; o bé, per un altre, només en l'aportació de capital —art. 26 Llei 12/2015. Algunes cooperatives culturals articulen la seva base social entorn de la figura de la persona sòcia col·laboradora, tant pel que fa a la realització d'activitats puntuals com per a l'aportació de recursos, i li ofereix la possibilitat de participar en espais de decisió de la cooperativa. Fonts importants de reforç de l'activitat i de robustesa del projecte poden ser essencials en campanyes de *coopfunding*, a través de les quals una cooperativa cerca aconseguir recursos per a l'inici d'una nova línia de treball o el condicionament d'un espai nou.

29

6. FONS D'EDUCACIÓ I PROMOCIÓ DEL COOPERATIVISME

Les cooperatives estan obligades a constituir un Fons de Reserva Obligatori (FRO), irrepartible entre les persones sòcies; amb la finalitat de consolidar econòmicament la societat; que es dota, com a mínim, amb el 20 % dels excedents cooperatius nets. A més a més, també han de dotar el Fons d'Educació i Promoció del Cooperativisme (FEPC), que es destina, per un costat, a la formació

de les persones sòcies i treballadores en els principis i tècniques cooperatius, econòmics i professionals; per l'altre, a la promoció de les relacions intercooperatives, activitats culturals, professionals i existencials per a les persones sòcies de la cooperativa, les persones treballadores, l'entorn local i la comunitat en general; i, per últim, a la difusió del cooperativisme. Es tracta d'un fons inembargable i que no es pot repartir entre les persones sòcies, i es constitueix, com a mínim, amb el 10 % dels excedents cooperatius i beneficis extracooperatius. Amb aquest fons, les cooperatives culturals poden fer un retorn social a la comunitat que les ha vist néixer. També, poden aspirar a la recaptació dels fons d'altres cooperatives del seu entorn, utilitzar-los per al reforçament d'alguna de les seves activitats i, d'aquesta manera, bonificar el consum a determinats col·lectius, o bé poden emprar-los per a la generació de continguts d'interès per a les cooperatives aportadores de fons.

PRÀCTIQUES TRANSFORMADORES EN EL COOPERATIVISME CULTURAL

7

Des de la seva creació l'any 1895, l'**Aliança Cooperativa Internacional (ACI)** ha estat el referent mundial pel que fa a l'establiment de la definició de la cooperativa i els valors i principis que inspiren aquestes iniciatives socioeconòmiques. En el Congrés de Manchester de 1995, l'ACI adoptà la Declaració sobre la Identitat Cooperativa, on, a banda de la definició, establí que les cooperatives estan basades en l'ajuda mútua, l'autoresponsabilitat, la democràcia, la igualtat, l'equitat i la solidaritat, i en els valors ètics de l'honestedat, la transparència i la vocació social. També actualitzà els **Principis Cooperatius**, pràctiques mitjançant les quals les cooperatives concreten els seus valors. Aquests principis són:

I. ADHESIÓ VOLUNTÀRIA

Les cooperatives són organitzacions voluntàries: són les persones sòcies les qui prenen la decisió de formar-ne part. La cooperativa està oberta a totes les persones que puguin aportar-hi el seu treball o usar-ne els serveis, i que estiguin disposades a acceptar les responsabilitats de ser-ne persones sòcies, sense discriminació de sexe, orientació sexual, raça, origen, opció política o religió.

2. GESTIÓ DEMOCRÀTICA DE LES PERSONES SÒCIES

Les cooperatives són organitzacions gestionades democràticament per les persones sòcies, les quals participen activament en la fixació de les polítiques d'actuació i en la presa de decisions. La participació suposa el dret i el deure d'ésser escollit per als càrrecs socials de la cooperativa, i també del fet de formar part dels espais de decisió conjunts. La distribució de vots no es basa en el capital, sinó que cada persona sòcia té un vot.

3. PARTICIPACIÓ ECONÒMICA DE LES PERSONES SÒCIES

Per formar part d'una cooperativa, cal aportar un capital social —que es fixa als estatuts—, és a dir, uns recursos que les persones sòcies gestionen democràticament. La distribució dels excedents es fa amb la retribució de manera principal de la participació en l'activitat cooperativitzada —el treball, el consum, els serveis—, i no pas amb la participació en el capital. La limitació del lucre es fa a partir de la dotació de reserves col·lectives, que no es poden repartir individualment, i que són destinades a finalitats societàries o comunitàries.

4. AUTONOMIA I INDEPENDÈNCIA

Les cooperatives són organitzacions autònomes i autogestionades pel col·lectiu que en forma part. Si entren en acords amb altres organitzacions —inclosos els governs— o obtenen capital procedent de fonts externes, ho fan en termes que garanteixen la independència i el control democràtic de cada persona, tot mantenint-ne l'autonomia cooperativa.

5. EDUCACIÓ, FORMACIÓ I INFORMACIÓ

Les cooperatives han de proporcionar educació i formació a totes les persones sòcies i treballadores, com a eines per a la pròpia emancipació i que contribueixin al desenvolupament de les seves cooperatives d'una manera eficaç. També, han de practicar la transparència i facilitar totalment la informació als seus entorns sobre la naturalesa i els beneficis de la cooperació.

6. COOPERACIÓ ENTRE COOPERATIVES, O INTERCOOPERACIÓ

Les cooperatives serveixen a les persones sòcies d'una manera eficaç i enforteixen el moviment cooperatiu amb el treball conjunt, mitjançant estructures locals, sectorials, nacionals, regionals i internacionals.

7. COMPROMÍS AMB LA COMUNITAT

Les decisions que pren la cooperativa han de ser responsables amb l'entorn on està situada i han de promoure la participació en el desenvolupament de la comunitat.

INDICADORS DE TRANSFORMACIÓ SOCIOECONÒMICA

A més dels principis establerts per l'ACI, les cooperatives tenen instruments al seu abast per a la mesura de les dimensions i la profunditat de la seva transformació socioeconòmica: el **Balanç Social (BS)** i **Pam a Pam**.

El Balanç Social, impulsat per la **Xarxa d'Economia Solidària**, és una **eina de rendició de comptes i de mesura d'impacte social, ambiental i de bon govern de les iniciatives de l'economia social i solidària**. Les organitzacions que el subscriuen poden fer servir els resultats per a millorar internament i, a més a més, permet tenir dades agregades dels estàndards ètics de l'ESS i del mercat social. A partir de gairebé un centenar d'indicadors, el BS cerca l'avaluació de manera sistemàtica i periòdica de cinc grans característiques de

tota empresa o entitat que vulgui ser socialment responsable: **la democràcia, la igualtat, el compromís ambiental, el compromís social i la qualitat laboral.**

Des de **Pam A Pam**, el mapa que geolocalitza de manera participativa les iniciatives catalanes de l'ESS, s'estableixen una quinzena de criteris i els respectius graus de compliment per a la mesura i el foment de pràctiques transformadores en aquestes iniciatives:

- democràcia interna, participació activa i igualitària
- desenvolupament personal, cures, corresponsabilitat, benestar de les persones sòcies
- equitat de gènere i perspectiva feminista
- condicions de treball i equitat de les remuneracions
- proximitat, comercialització justa, proveïdores
- intercooperació i construcció de mercat social
- llicències lliures i obertes
- transparència
- gestió financera i finances ètiques
- cohesió social i no discriminació per motius de raça, d'origen, de cultura, d'orientació afectivo-sexual, de diversitat funcional, de gènere, etc.
- transformació social i construcció d'alternatives postcapitalistes
- arrelament territorial
- sostenibilitat ambiental
- gestió de residus
- consum energètic

34

PRÀCTIQUES TRANSFORMADORES DEL COOPERATIVISME CULTURAL BARCELONÍ

COOP DE CIRC: MUTUALISME

Coop de Circ és una cooperativa d'artistes de circ sorgida el 2009 amb l'objectiu d'afrontar de manera col·lectiva la precarietat del sector. Formada per vint-i-quatre professionals i catorze companyies, partí d'una companyia que es volia cooperativitzar, i amplià la proposta a l'entorn de l'Ateneu Popular de Nou Barris, on participaven i s'havien format. El circ no té un mercat estable de sales on dirigir-se, per la qual cosa els professionals s'enfronten a una diversitat de situacions: àmbit internacional, espectacles de carrer, festivals sense estructura fixa, sales convencionals, ajuntaments. La forma cooperativa els permet una estabilitat laboral sense que hagin de dependre de les condicions dels programadors, esdevenint una eina de defensa dels drets de l'equip artístic a l'hora de negociar la contractació. Coop de Circ, d'altra banda, va més enllà i genera una caixa de resistència on aporten un percentatge dels ingressos de cada espectacle. D'aquesta manera, mutualitzen la cobertura de seguretat social de les persones sòcies per tal d'afrontar situacions de baixa —per lesió o maternitat—, en què la cooperativa cobreix les despeses de la Seguretat Social durant el període de baixa i de la recuperació de la forma física. Incorporen, a més, la possibilitat de cobrar els assajos i la producció d'espectacles, uns períodes que no generen rendiment econòmic immediat. En una professió que requereix un alt nivell d'exigència física, la intermitència és un problema per fer front a les situacions de baixa: un repte que la cooperativització ha permès afrontar.

35

POL·LEN: ECOEDICIÓ

Una de les característiques que defineix la cooperativa Pollen edicions és l'ecoedició, una manera de gestionar les publicacions segons els principis de sostenibilitat i de protecció del medi ambient. Seguint els criteris d'ecoedició, quan Pollen publica, ho fa sota criteris que permeten minimitzar l'impacte ambiental del llibre i, així, aconseguir estalvis a partir de l'aplicació d'una sèrie de bones pràctiques que afecten tot el cicle de vida de la publicació: des de la decisió

de publicar o no fer-ho, fins a l'ecodisseny, la impressió o la distribució. A més de calcular l'impacte ambiental dels llibres a partir del software Bookdaper, l'editorial comunica aquest impacte i els estalvis que s'han assolit en una motxilla ecològica —declaració ambiental de producte simplificada o DAP—, que imprimeix en tots els llibres.

EL TIMBAL: INTERCOOPERACIÓ I FINANCES ÈTIQUES

36 Ja expirava el contracte del local de l'Escola d'Arts Escèniques El Timbal, al carrer Portaferrixa, i la pressió immobiliària posava en risc el projecte. A més a més, per poder impartir un cicle formatiu de grau superior, els calia un local amb millors prestacions. Ara bé, per fer aquest salt, necessitaven 300.000 euros. És per això que, en primer lloc, les persones sòcies treballadores amplien les aportacions fins a assolir un 20 % del pressupost i emeteren títols participatius a un interès del 2 % i amb un retorn fins a tres anys, fins a l'assoliment de 40.000 euros més. En segon lloc, aconseguiren un crèdit de 120.000 euros de la cooperativa de serveis financers Coop57, que se'ls concedí pels avals mancomunats i solidaris subscrits per amistats i persones col·laboradores. En tercer lloc, des de la gestoria Coopdemà, es cercaren 95.000 euros amb la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, la Fundació Seira i Gicoop. En quart lloc, es va negociar una pòlissa de crèdit amb la cooperativa Caixa d'Enginyers de fins a 30.000 euros. Finalment, la cooperativa d'arquitectura Lacol cercà el nou local i s'encarregà de la reforma. El repte reeixí gràcies a l'esforç mancomunitat de la base social de la cooperativa, la intercooperació amb altres entitats de l'ESS i l'aportació fonamental del sistema de finances ètiques i solidàries.

METROMUSTER: CULTURA LLIURE

La productora audiovisual Metromuster cerca la contribució al canvi social a través de l'apoderament de comunitats i col·lectius en lluita, i la recuperació de "l'estatus cinematogràfic del gènere documental i la no-ficció". Compromesos amb la cultura lliure inspirada per Laurence Lessig i Richard Stallman, creuen en "un paradigma de producció cinematogràfica i de gestió de projectes basats en la democratització dels mitjans". Aposten per la publicació dels seus treballs —No-Res, Tarajal, Ciutat Morta, Idrissa, etc.— sota llicències Creative Commons, que donen opcions al col·lectiu de creadors que vulguin que tercers

persones utilitzin i/o modifiquin la seva obra sota unes condicions determinades, amb la qual cosa ajuden a la reducció de les barreres legals de la creativitat. Al BCN Festival Creative Commons, que apropa al públic les obres audiovisuals que hibriden "la cultura lliure, l'apropiacionisme tecnològic i el procomú", hi participen, sovint, cooperatives culturals com ara Metromuster, i hi col·laboren entitats com ara la Xarxa d'Economia Solidària, la Coop57 o La Directa.

ZUMZEIG CINECOOPERATIVA: PARTICIPACIÓ

37 El cinema situat al barri barceloní d'Hostafrancs es defineix com un projecte d'activisme cultural sense ànim de lucre, que es fonamenta en la creació d'una base social que participa en les activitats, l'organització i la presa de decisions. Amb aquesta voluntat, la forma cooperativa els permet l'horitzontalitat i la responsabilitat compartida, una eina per a la "potenciació dels factors culturals i artístics del projecte", i, així, poder trobar "noves maneres de treballar l'exhibició cinematogràfica per a la promoció de valors socials, com ara la participació". L'estructura societària del Zumzeig recull aquesta aposta. Cinc persones sòcies treballadores s'encarreguen de coordinar el projecte. Una vintena de persones sòcies col·laboradores formen el coixí social del Zumzeig, tant persones individuals com cooperatives —Trama, Tractora o Compacto—, i altres iniciatives, com ara Screenly. Finalment, més de tres-cents Amics i Amigues del Zumzeig aporten una quota anual, tenen descomptes, i poden participar en l'assemblea i en les comissions de treball —comunicació, juvenil, activitats de juliol, informàtica, barri.

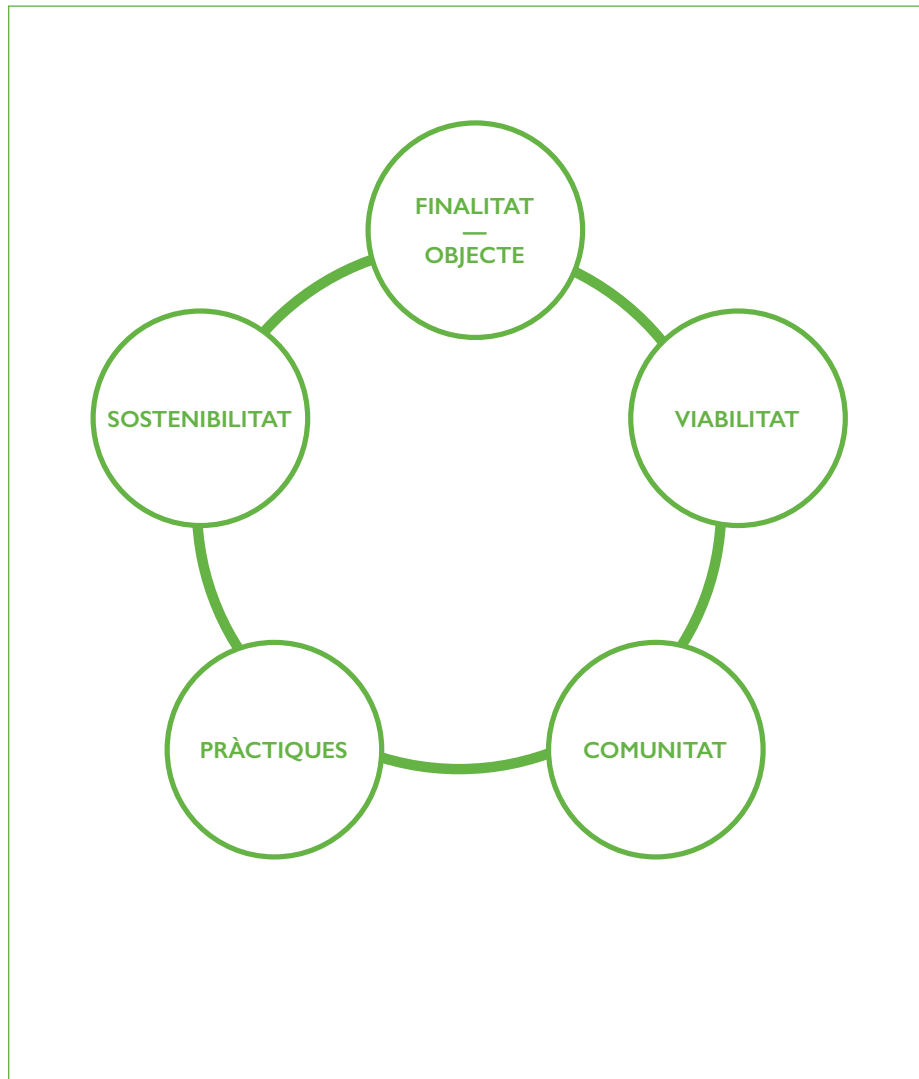

Figura 1

Font: elaboració pròpia (2018)

PASSOS PER A LA CREACIÓ D'UNA COOPERATIVA

8

En la fase de reflexió del projecte, és important que tot l'equip discuteixi sobre els diferents aspectes que s'han de tenir en compte en relació amb la idea que es vol desenvolupar. Quina és la **finalitat** que persegueix la cooperativa? Com se la pot fer **viable** econòmicament? Quina incidència té en la **comunitat** i el territori? Quines **pràctiques** implica el seu desenvolupament? I tot plegat, com serà **sostenible** per l'equip humà del projecte?

Els passos que s'han de seguir a nivell de **tràmits** són:

1. certificat de denominació	8. sol·licitud d'inscripció al Registre General de Cooperatives
2. estatuts socials	9. alta de les activitats econòmiques
3. acta d'assemblea constituent	10. alta a la Seguretat Social i les obligacions fiscals
4. certificat d'aportacions al capital social al compte corrent	11. obtenció del CIF definitiu
5. elevació a públic dels acords fundacionals mitjançant escriptures notariales	12. certificat digital
6. obtenció del CIF provisional	
7. liquidació de l'ITP-AJD	

PASSOS PER A CONSTITUIR UNA COOPERATIVA

1 CERTIFICACIÓ DE DENOMINACIÓ SOCIAL

Sol·licitud al registre de cooperatives de Catalunya

- Tràmit telemàtic.
  - S'han de sol·licitar 4 possibles noms (xxxxxxx, SCCL).
  - Es pot fer el pagament immediat amb targeta dèbit/crèdit
  - Resposta del registre central en 48-72 hores.
  - La reserva del nom dura 4 mesos prorrogables.
- * Cal assegurar-se d'omplir els dos documents (sol·licitud i annex).

2 REDACCIÓ DELS ESTATUTS SOCIALS

- Es poden elaborar a partir del model del procediment express o bé partint d'una redacció pròpia.
- * Totes les sòcies fundadores han de signar totes les pàgines.

3 ASSEMBLEA CONSTITUENT

- Aprovació dels estatuts i signatura de l'acta de constitució.
  - Totes les sòcies fundadores han de signar totes les pàgines.
  - Es nomena el primer Consell Rector.
- * Es pot aprofitar l'acta de constitució per fer l'atorgament de poders a les representants de la cooperativa (operativa bancària, signatures mancomunades, etc.)

4 COMPTE CORRENT

Obertura d'un compte a una entitat financera al nom de la cooperativa

- El compte quedarà bloquejat fins que la cooperativa aporti el certificat del Registre de cooperatives amb l'aprovació de la inscripció i el NIF definitiu.
- Pot anar-hi una sola persona amb la totalitat del capital a aportar segons l'acta de constitució.

Documentació:

- Originals i còpia dels estatuts i de l'acta de constitució signats per totes les sòcies.
- Original i còpia de la certificació de denominació social.
- Fotocòpies de tots els DNI/NIE/Passaports.

- * El banc emet el **Certificat d'Aportacions** que s'ha d'adjuntar a les escriptures. (24h)

5 NOTARIA

Elevació a públic dels acords establerts a l'acta de constitució.

- Temps del tràmit: 3-4 dies.
- Han de ser-hi presents totes les sòcies fundadores.

Documentació:

- Original signat dels Estatuts de l'acta de constitució.
- Certificat d'aportacions al capital social emès per l'entitat financera.
- Certificació de denominació social de la cooperativa.
- DNI/NIE/Passaport original i vigent de les fundadores.
- Recomanem enviar prèviament tots els documents per a la seva valoració i possibles esmenes a notaria.

- * La notaria lliure l'original de l'escriptura pública i una còpia simple.

Cost d'elevació pública entre 250 i 500 €

6 MODEL 036: CIF PROVISIONAL

A l'Agència Tributària Espanyola.

- Cal fer aquest tràmit en el termini màxim d'un mes des de l'acta de constitució.
- S'ha d'omplir online, imprimir-lo i portar-lo a Hisenda.
- Es presenta a la delegació que correspon per domicili social.
- Recomanem que el tràmit el faci la presidència.

Documentació:

- Escriptura original.
- Fotocòpia de la còpia simple facilitada pel notari (se la queden a Hisenda).
- Mode 036 complimentat.

- * Hisenda lliura el NIF provisional: digitalitzeu-lo i feu-ne còpies.

Cost gratuït. La notaria pot fer tot el tràmit per uns 40 €

7 MODEL 600:

Autoliquidació de l'impost de Transmissions Patrimonials i d'Actes jurídics documentals.

- El tràmit es realitza a través del programa AJUDA <http://atc.gencat.cat/ca/utilitats/programes-ajuda/pa-transmissions/>
- La notaria s'encarrega, en un termini màxim de 10 dies, d'adjuntar còpia de les escriptures a la plataforma per tal de poder realitzar el tràmit.

- * Cal imprimir el justificant de l'autoliquidació per presentar davant el registre.

No té cap cost, les cooperatives en són exemptes.

8 SOL·LICITUD D'INSCRIPCIÓ AL REGISTRE DE COOPERATIVES

- Es recomana anar-hi presencialment i pagar la taxa allà mateix. Només es pot pagar amb targeta.

Documentació:

- Escritures originals amb l'adhesiu identificatiu de l'Autoliquidació de l'ITP i AJD.
- NIF provisional.
- Formulari de sol·licitud d'inscripció:
- http://treball.gencat.cat/ca/ambits/economia_social/recursos/formularis/documentacio_cooperatives/registre_de_cooperatives/

- * S'han de fer 2 còpies
- * S'ha de fer esment si es tria el procediment express.
- * ¡Si des del Registre de Cooperatives fan esmenes a la documentació, caldrà fer una escriptura complementària a la notaria i tornar-la a portar al Registre.

Cost: 63,45 €

9 MODEL 036

Alta de les Activitats Econòmiques i de les obligacions fiscals a la Hisenda espanyola

- Es pot fer el mateix dia que s'hagi lliurat la documentació a Registre, o esperar a la resolució i fer-ho llavors.
- Hi ha 6 mesos de termini des que es rep la resolució de la inscripció de la cooperativa en el Registre per donar d'alta les activitats econòmiques.
- S'ha de tramitar l'altra dels contractes a la Seguretat Social i de centre de treball amb la mateixa data de l'alta d'activitats econòmiques que s'indiqui (Pas 10).

Lloc: Delegació corresponent al domicili de la cooperativa.

- * Pot ser que Hisenda no us permeti fer el tràmit. En aquest cas no es podrà tramitar l'alta fins que finalitzi el procés d'inscripció al Registre de Cooperatives i s'obtingui NIF definitiu i el certificat digital. Si ja heu iniciat les activitats, caldrà fer constar la data d'alta de forma retroactiva.

Des d'aquesta data, la cooperativa pot rebre i emetre factures, sempre indicant que el seu NIF és provisional i que està en procés de constitució, fet que haurà de mantenir fins a la seva inscripció al Registre i l'obtenció del NIF definitiu.

10 ALTA A LA SEGURETAT SOCIAL

- Alta del cccl de compte de cotització de l'empresa i de les altes associades.
- Tràmit realitzat per la gestoria laboral.
- La data de l'alta dels contractes ha de correspondre amb la de l'inici de les activitats econòmiques. (Pas 9)

* L'alta del Certificat de la Seguretat Social triga 48-72 hores, i els contractes poden trigar 48-72 hores més.

* **IMPORTANT** a l'hora de decidir la data de l'alta d'activitats econòmiques.

Cost: 265 €

11 MODEL 036: NIF DEFINITIU

A l'Agència Tributària Espanyola

- Un cop inscrita la cooperativa al Registre i abans de 10 dies a partir de la resolució caldrà fer aquests tràmits.
- Recomanem que faci el tràmit la presidència.

Documentació:

- Model 036
- Original i còpia de la resolució de la inscripció i del nomenament de càrrecs inscrit al Registre

Lloc (cal cita prèvia): a la Delegació d'Hisenda corresponent al domicili social de la cooperativa.

Amb el NIF definitiu i la inscripció al Registre de cooperatives podrem anar a l'entitat bancària i alliberar la cooperativa dels comptes.

12 CERTIFICAT DIGITAL

Sol·licitud a la FNMT

Tràmit online: <http://www.sede.fnmt.gob.es/certificados/certificado-de-representante/persona-juridica>

- El programa lliura un codi de seguretat
- Heu d'acreditar la identitat de la presidència i de la seva representació a l'Agència Tributària espanyola (simultàniament al pas 11).

* Us lliuren un contracodi per descarregar el certificat digital al vostre ordinador.

A solid green vertical bar runs along the left edge of the page.

CATÀLEG DE COOPERATIVES CULTURALS DE BARCELONA

9

I	ABACUS (1968)	
<p>Nom: Abacus SCCL</p> <p>Sector: pedagogia, educació</p> <p>Tipologia: cooperativa de consum, amb socis i sòcies de treball, més de 900.000 persones sòcies de consum, més de 600 persones sòcies de treball, 46 establiments</p> <p>Any de constitució: 1968</p>		<p>Adreça: carrer del Perú, 186, baixos, 08020, Barcelona (Poblenou)</p> <p>Correu electrònic: soci.client@abacus.coop</p> <p>Telèfon: 932 178 166</p> <p>Web: http://abacus.coop</p>
<p>Descripció</p> <p>Abacus és una cooperativa de treball i de consum que té la voluntat de transformar l'experiència i el consum cultural, educatiu i de lleure, de manera col·laborativa, responsable i sostenible. Compten amb quaranta-sis establiments repartits entre Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears, busquen l'equilibri entre l'impacte econòmic i el social de la seva activitat, i aposten per una gestió equitativa, participativa i sostenible.</p>		
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La cooperativa Abacus nasqué l'any 1968 per la necessitat que tenien un grup de mares, pares i mestres —vinculats al moviment de renovació pedagògica— de proveir-se de material pedagògic de qualitat per a l'escola, la família i el consum cultural. L'any 1986 incorporà el personal com a persones sòcies treballadores. Actualment, considera la seva base social com una "comunitat ciutadana", formada per la comunitat educativa, la comunitat del lleure, i la comunitat cultural. Pel que fa la comunitat educativa, dona servei a més de quatre mil centres escolars. També, fomenta la intercooperació amb iniciatives com ara SomEnergia, Arç i SomMobilitat, i forma part del Grup Cooperatiu Clade amb altres organitzacions: Corma, Escola Sant Gervasi, Fundació Blanquerna, SOM —Grup Cultura 03—, Lavola, Comunitat Minera Olesana, Orquestra Simfònica del Vallès i Suara Cooperativa.</p>		

2	ROCAGUINARDA (1978)	
<p>Nom: Rocaguinarda SCCL</p> <p>Sector: llibreria</p> <p>Tipologia: cooperativa de consum, 500 persones sòcies de consum, 2 persones contractades</p> <p>Any de constitució: 1978</p>		<p>Adreça: carrer del Xiprer, 13, baixos, 08041, Barcelona (el Guinardó)</p> <p>Correu electrònic: coop@rocaguinarda.org</p> <p>Telèfon: 934 553 017</p> <p>Web: http://www.rocaguinarda.org</p>
<p>Descripció</p> <p>Rocaguinarda és una cooperativa sense ànim de lucre amb voluntat de servir a les persones i a la cultura. Nasqué l'any 1978 i, d'aleshores ençà, s'ha anat renovant a través dels projectes i de les necessitats de les persones sòcies, sense deixar de ser fidel als principis fundacionals: la pràctica d'una cultura de proximitat i participativa al barri del Guinardó.</p>		
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Compta amb una important secció especialitzada en cooperació, economia alternativa, sostenibilitat i cultura de pau, i dona servei a les escoles del barri durant les campanyes de llibre de text, Sant Jordi o activitats culturals. A més a més, la botiga ecològica disposa de productes de proximitat fets per cooperatives i de comerç just, i té dos grups de consum agroecològic amb productes subministrats per pagesos i cooperatives. Des de la cooperativa, es treballa per al "creixement de la xarxa social propera i la creació de sinergies, tant amb entitats del barri com amb grups, associacions i entitats públiques i privades que treballin amb visió transformadora en àmbits afins: principalment, cultura, ecologia i consum responsable, educació i criança". Practica el treball en xarxa i la intercooperació, i, a través de la Xarxa d'Economia Solidària, contribueix a la creació d'un mercat social.</p>		

3	VIRUS (1991)
<p>Nom: Virus SCCL</p> <p>Sector: editorial i distribuïdora de llibres</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 8 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 1991</p>	<p>Adreça: carrer de la Junta de Comerç, 18, baixos, 08001, Barcelona (el Raval)</p> <p>Correu electrònic: info@viruseditorial.net</p> <p>Telèfon: 934 413 814</p> <p>Web: http://viruseditorial.net</p>
<p>Descripció</p> <p>Virus és una cooperativa de treball sense ànim de lucre, que nasqué com a col·lectiu el 1991 i que té una biografia —i bibliografia— indestruïble dels moviments socials i antiautoritaris de la ciutat. Sorgí amb la vocació de crear una infraestructura per a l'edició i distribució de llibres que pogués ser útil a un ampli espectre de persones i col·lectius de l'esquerra antiautoritària. A més a més, fomenta l'edició o reedició de llibres amb temàtiques que no troben cabuda en grans editorials.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>A Virus, conceben el llibre com una eina que no té sentit si no té l'objectiu de pensar en la realitat de manera radicalment crítica i, sobretot, perquè aquesta crítica es transformi en pràctiques alliberadores i en una acció efectiva sobre les relacions de poder. El seu treball se centra en àmbits com ara el feminisme, la memòria històrica, la pedagogia crítica, l'antipsiquiatria, la crítica a les presons, l'ecologisme, el control social, o la reflexió al voltant dels moviments socials, i el duen a terme a través d'un intercanvi permanent amb els col·lectius i les persones que han apostat per lectures de la realitat i pràctiques confrontades amb la lògica dominant. S'organitzen de manera horitzontal, assembleària i autogestionària, i estableixen relacions de solidaritat i suport mutu amb els espais militants i els col·lectius, llibreries o editorials independents i crítiques de la ciutat, per tal de generar una estructura editorial i de distribució que pugui oferir-los alternatives crítiques.</p>	

4	LA CIUTAT INVISIBLE (2005)
<p>Nom: La Ciutat Invisible SCCL</p> <p>Sector: llibres, docència, recerca, consultoria</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 8 persones sòcies treballadores, 1 treballadora, 1 soci col·laborador</p> <p>Any de constitució: 2005</p>	<p>Adreça: carrer de Riego, 35-37, 08014, Barcelona (Sants)</p> <p>Correu: cooperativa@laciutatinvisible.coop</p> <p>Telèfon: 932 989 947</p> <p>Web: http://www.laciutatinvisible.coop</p>
<p>Descripció</p> <p>La Ciutat Invisible nasqué el 2005 al barri de Sants, de la mà d'activistes del moviment autònom, anticapitalista i feminista local. Inicialment, combinà el món del llibre polític amb la creació de continguts gràfics i la venda de roba urbana reivindicativa, amb un taller de serigrafia tèxtil i un centre de documentació. Avui, dedicada també a la recerca, formació i consultoria en economia cooperativa, feminista i solidària, impulsa "la construcció d'alternatives al treball assalariat i precari que imposa el sistema econòmic capitalista", i crea i difon continguts crítics que impulsin processos autogestionaris de transformació social.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La Ciutat Invisible ha aplicat mesures de foment de la coresponsabilitat i la implicació dels homes en el rol de proveïdors de cures, com ara la implantació d'una baixa paterna de vuit setmanes. Amb aquest tipus d'iniciatives d'intracooperació mutualista, cerca la transformació d'una "organització del treball amb configuracions horàries que no faciliten la conciliació de la vida professional amb la familiar". També, amb el suport de l'Associació MigrESS, ha incorporat una persona migrada sense papers a la cooperativa i n'ha regularitzat la situació administrativa, per tal d'impulsar la dimensió antiracista i diversa del cooperativisme. A més a més, fomenta les xarxes d'intercooperació vinculades a l'economia solidària i feminista —Impuls Cooperatiu de Sants, Xarxa d'Economia Solidària, Coop57—, i dona suport a espais comunitaris, com ara l'Assemblea de Barri de Sants o Can Batlló.</p>	

5	POL·LEN (2011)
<p>Nom: Pol·len Edicions SCCL</p> <p>Sector: editorial i llibreria (Contrabandos)</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 3 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2011</p>	<p>Adreça: carrer de la Junta de Comerç, 20, baixos, 08001, Barcelona (el Raval)</p> <p>Correu electrònic: info@pol-len.cat</p> <p>Telèfon: 931 596 399</p> <p>Web: http://pol-len.cat</p>
<p>Descripció</p> <p>Pol·len Edicions és una editorial "independent, cooperativa i jove", especialitzada en l'ecoedició de llibres de pensament crític. Amb els seus llibres, vol "contribuir a la pol·linització social, és a dir, a la difusió d'idees crítiques, a la generació de debat i a l'extensió del coneixement". Publica, sobretot, assaig i narrativa, i té diverses col·leccions sobre ciències socials crítiques, escrites des dels feminismes, l'anticapitalisme o l'ecologisme.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Pol·len Edicions duu a terme la majoria dels seus llibres sota la fórmula de la coedició, ja sigui amb altres editorials i cooperatives, com amb entitats i col·lectius que es dediquen a àmbits concrets, però sempre vinculats als imaginaris crítics. A part d'aquesta fórmula col·laborativa, l'editorial publica molts dels seus llibres mitjançant el finançament popular —micromecenatge. Aquesta pràctica facilita l'ecoedició —el fet de tenir en compte l'impacte mediambiental del llibre—, perquè amb el nombre de mecenes poden calcular millor els tiratges i, també, la creació de comunitats al voltant dels llibres. A més a més, Pol·len gestiona la llibreria Contrabandos, que està impulsada per un conjunt d'editorials crítiques i independents, on s'hi promou el pensament i la trobada entorn del llibre.</p>	

6	PEBRE NEGRE (2014)
<p>Nom: Pebre Negre SCCL</p> <p>Sector: llibreria</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 3 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2014</p>	<p>Adreça: carrer del Clot, 41, baixos, 08018, Barcelona (El Clot)</p> <p>Correu: llibreria@pebrenegre.cat</p> <p>Telèfon: 931 797 542</p> <p>Web: http://pebrenegre.cat</p>
<p>Descripció</p> <p>Pebre Negre és una llibreria de barri nascuda el 2014 i que està especialitzada en literatura infantil i juvenil, gastronomia, i sostenibilitat del Clot. Els seus ingredients, segons diuen els membres, són "una cullera de somnis, un pessic de ganes de canvis, una bona idea, un local, una tassetta de recursos, quilos de paciència i il·lusió, i un litre de família i amics". El projecte té dues parts: per una banda, la llibreria, i, per l'altra, l'obrador, que és l'espai on es duen a terme presentacions de llibres, projectes, xerrades i debats.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La Pebre Negre no és només una llibreria: és un espai de cultura i d'experimentació, de llibres i de cuina, per a persones grans i petites. El projecte és un dels epicentres de les activitats culturals del barri del Clot, i s'alia amb altres espais del barri i la ciutat, com ara el festival de música negra Say It Loud, amb el qual, cada any, organitza una activitat vinculada amb els llibres, el vi i la música. Darrere del projecte, hi ha la voluntat de dinamitzar la vida cultural del barri a través de propostes culturals participatives i que tenen en compte les criatures, a les quals ofereixen activitats i un espai confortable i pensat per a elles.</p>	

7	LA CARBONERA (2017)	
<p>Nom: La Carbonera SCCL</p> <p>Sector: llibreria</p> <p>Tipologia: ccooperativa de treball, 3 sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2017</p>	<p>Adreça: carrer de Blai, 40, baixos, 08004, Barcelona (Poble-sec)</p> <p>Correu electrònic: info@carbonera.cat</p> <p>Telèfon: 938 322 017</p> <p>Web: http://carbonera.cat</p>	
<p>Descripció</p> <p>La llibreria La Carbonera nasqué l'octubre de 2017 i el seu fons editorial va des de la novel·la, l'assaig, la poesia i el teatre, fins a la novel·la negra, fantàstica i de ciència-ficció. Tanmateix, també té còmics i llibres infantils i juvenils, i llibres de segona mà. A part del seu fons editorial, la llibreria organitza activitats amb la finalitat de compartir allò que es llegeix, a través de recitals, conta-contes, presentacions, tallers d'escriptura, etc., i, a més a més, té una programació cultural mensual estable.</p>		
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La Carbonera sorgí amb l'objectiu de convertir-se en la llibreria del Poble-sec i amb el desig de construir des del barri i per al barri una comunitat lectora que creixés i que estimés la literatura, els llibres i la cultura. És un projecte en què les sòcies entenen el treball de manera compartida i cooperant amb voluntat transformadora, i que fan seva la idea d'economia social i solidària. Conceben la cultura com un dret i no com un privilegi, i, per això, reivindiquen la seva ubicació a un dels carrers més assetjats pel turisme de la ciutat. Intercooperen amb espais com ara l'Ateneu Cooperatiu La Base, la llibreria-cafeteria La Raposa, i la Fira Literal, i, malgrat la seva joventut, ja han aconseguit generar mecanismes de participació per a l'articulació de la seva comunitat adulta i infantil.</p>		

8	SOM (2016)	
<p>Nom: Som SCCL</p> <p>Sector: indústria cultural</p> <p>Tipologia: grup cooperatiu de 5 cooperatives, 53 persones sòcies treballadores, 20 persones treballadores</p> <p>Any de constitució: 2016</p>	<p>Adreça: carrer de Premià, 15, 08014, Barcelona</p> <p>Correu: info@som.cat</p> <p>Telèfon: 936 34 64 04</p> <p>Web: http://www.som.cat</p>	
<p>Descripció</p> <p>Grup cooperatiu cultural i de comunicació que té com a objectiu la consolidació de la indústria cultural catalana. Fins el 2016, es denominava Cultura 03. El projecte s'inicià el 2003 amb Sàpiens Publicacions, Ara Llibres, Critèria, Gramagraf i Contrapunt, i arribà a ésser un dels impulsors del diari Ara, el 2010. Actualment, està format per cinc cooperatives: Ara Llibres, Sàpiens Publicacions, Batabat —productora audiovisual—, Contrapunt, i Nova 2003. Contrapunt és editora de premsa local gratuïta al Vallès Oriental, amb deu capçaleres, 28.000 exemplars setmanals en paper; 85.000 persones usuàries úniques mensuals als diaris digitals, i més de 1.500 punts de distribució. Quant a Nova 2003, fa serveis de gestió integral —comptables, administratius, laborals, documentals i informàtics— pel món cooperatiu. Som, alhora, forma part del Grup Cooperatiu Clade.</p>		
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Som és una cooperativa —“perquè la indústria cultural ha d'ésser de tots”— amb una clara vocació de servei a la cultura catalana, ja que constata que la crisi econòmica i les transformacions de la indústria cultural global l'han afeblit. “La cultura catalana també ha patit la crisi. Algunes de les empreses que articulaven el sector cultural s'han debilitat i d'altres han estat adquirides per grans grups poc interessats en la cultura del país. I, això, coincideix amb la revolució digital, que està concentrant la propietat de les indústries culturals a escala global, fet que posa en perill la pluralitat i l'atenció que mereixen cultures amb poc mercat, com ara la catalana”. Denuncia que “la revolució digital aboca la indústria cultural en mans de grans gegants com ara Apple, Amazon o Netflix, que no veuen rendible un mercat com el català”, i, també, que la “concentració de la indústria cultural global exclou la diversitat cultural i, per tant, també la cultura i la llengua catalana”. Som és una resposta “perquè la cultura catalana tingui una indústria cultural més sòlida i, així, poder avançar perquè la propietat d'aquestes indústries sigui el més plural possible i estigui en mans de molts”.</p>		

9	DRAC MÀGIC (1970)	
<p>Nom: Drac Màgic SCCL</p> <p>Sector: audiovisual i educació</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 4 sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 1970</p>	<p>Adreça: carrer de Sant Pere Mitjà, 66, baixos, 08003, Barcelona</p> <p>Correu: drac@dracmagic.cat</p> <p>Telèfon: 932 160 004</p> <p>Web: http://www.dracmagic.cat</p>	
<p>Descripció</p> <p>És una cooperativa de treball fundada l'any 1970, que es dedica a l'estudi i la divulgació de la cultura audiovisual i a la seva utilització en diverses activitats educatives, socials i culturals. Les àrees centrals de la seva activitat són la representació de les dones en els mitjans de comunicació audiovisuals i en l'autoria cinematogràfica, i també la formació en llenguatges audiovisuals i la promoció de la divulgació de la cultura cinematogràfica entesa com a espai de coneixement, crítica i reflexió.</p>		
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Les activitats de la cooperativa tenen a veure amb la dimensió social de la cultura a través de la divulgació i l'ús del llenguatge audiovisual. Un eix central gira entorn de la representació i la visibilització de les dones en el cinema. També, des de 1993, organitza la Mostra Internacional de Films de Dones. Té per objectiu "la promoció del cinema dirigit per dones i la visibilització de la cultura audiovisual femenina, tot projectant filmografies de realitzadores d'arreu del món per, així, fer evident la importància de la contribució de les dones en el desenvolupament de la creació audiovisual". Actualment, la Mostra Internacional de Films de Dones de Barcelona s'ha convertit en un espai cultural estable i una plataforma d'exhibició compromesa amb el debat sobre els processos creatius. L'altra activitat que duu a terme la cooperativa té a veure amb la vessant educativa de l'audiovisual, a través de la distribució de pel·lícules i activitats pedagògiques mitjançant el llenguatge cinematogràfic.</p>		

56

10	CONNECTATS (2010)	
<p>Nom: Connectats SCCL</p> <p>Sector: audiovisual i educació</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 8 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2010</p>	<p>Adreça: carrer Nou de Sant Francesc, 15, 08002, Barcelona</p> <p>Correu: connectatscoop@gmail.com</p> <p>Telèfon: +34 626 469 329</p> <p>Web: http://connectats.org</p>	
<p>Descripció</p> <p>Connectats és una cooperativa que desenvolupa programes educatius i de sensibilització, que vinculen pràctiques artístiques, audiovisuals i nous mitjans, a través de processos oberts i participatius. Les seves accions busquen adequar-se a les necessitats educatives concretes: la creativitat i la suma de disciplines, l'estimulació de la producció de coneixement compartit, l'impuls de possibilitats de diàleg, o la generació de noves formes de participació.</p>		
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Un dels eixos principals de treball de la cooperativa gira al voltant de la diversitat cultural. Ho fan, per una banda, a través del treball amb joves dins l'entorn escolar, com és el cas del projecte "emMouBCN" —plataforma presencial i virtual de producció i d'intercanvi de continguts audiovisuals; per una altra, amb la Direcció d'Immigració i Diàleg Intercultural; o, finalment, amb muntatges teatrals on es reflexiona sobre la idea de la "ciutat diversa", i que prenen com a punt de partida les perspectives individuals d'un grup de joves i la seva convivència intercultural en contextos urbans. Amb una forta relació amb Amèrica Llatina, origen de diversos socis de la cooperativa, Connectats promou projectes d'intercanvi pel que fa a l'emprenedoria cultural entre joves de Barcelona i San Salvador —El Salvador.</p>		

57

11	COMPACTO (2012)
<p>Nom: Compacto Films SCCL</p> <p>Sector: audiovisual transmèdia</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 6 persones sòcies treballadores, 5 persones sòcies col·laboradores</p> <p>Any de constitució: 2012</p>	<p>Adreça: carrer de Sant Eusebi, 53, 1r 1a, 08006, Barcelona</p> <p>Correu: info@compacto.coop</p> <p>Telèfon: 936 818 528</p> <p>Web: http://www.compacto.coop</p>
<p>Descripció</p> <p>Compacto és una agència de comunicació digital i una productora d'entreteniment independent. Compta amb diferents marques, com ara Primitive Films o Niu d'Indi, a través de les quals produeix pel·lícules, documentals i altres formats transmèdia. Ha adaptat el model de negoci, inicialment pensat per ésser només una productora de cinema independent, i l'ha diversificat mitjançant campanyes de comunicació per a tercers. Les produccions pròpies es paguen, en part, a través del micromecenatge.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Amb el lema "narrativa, comunicació, crowdificació i amor al cinema", posa la creativitat al servei "d'un món més lliure, solidari i participatiu". S'involucra en projectes per a l'enfortiment de l'economia social a través de la cultura, i de la cultura a través de l'economia social i col·laborativa. N'és un bon exemple la producció Classe Valenta, un documental que tracta d'un experiment social sobre el llenguatge polític, i que introdueix el terme "classe valenta" a la campanya de diferents partits i reflexiona sobre la significació que li donen i de la manera com se l'apropien segons la seva ideologia. Per al rodatge, una campanya de micromecenatge permeté dur a terme les diferents fases de l'experiment, i, posteriorment, l'edició professional del material. La comunitat de l'entorn del projecte fou partícip del procés i la seva evolució.</p>	

58

12	METROMUSTER (2015)
<p>Nom: Metromuster SCCL</p> <p>Sector: producció audiovisual</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 5 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2015</p>	<p>Adreça: carrer del Profeta, 7, 08026, Barcelona (Gràcia)</p> <p>Correu: contacte@metromuster.cc</p> <p>Telèfon: 930 174 322</p> <p>Web: http://metromuster.cat</p>
<p>Descripció</p> <p>Productora audiovisual independent que experimenta amb l'art, la comunicació i la política. Elabora projectes audiovisuals sobre temàtiques socials i, a través d'accions paral·leles, cerca una incidència real per a la transformació de les realitats denunciades. Ha guanyat diversos premis, entre els quals hi ha el de millor documental del Festival de Málaga, per Ciutat Morta.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La trajectòria de la cooperativa és un constant diàleg entre l'activisme i la creació audiovisual: pren la realitat com a matèria primera i aporta elements per a la seva transformació arran de les creacions elaborades. Les persones fundadores de la cooperativa es conegueren en la comissió audiovisual del ISM del 2011. Com afirmen, això "ens serví per creure'ns realment que era possible transformar el món a través d'un llenguatge audiovisual ben plantejat." Des d'aquell moment, es dediquen a assenyalar "com opera el poder, i quins són els mecanismes que fan que es perpetui i es defensi a si mateix de l'erosió que puguem provocar les persones". Un tret característic n'és el llenguatge que fan servir en les peces, el qual cerca allunyar-se dels codis tancats de l'activisme, excloent i codificat, i el tradueixen per tal d'apropar-lo al públic en general i, així, provocar-li la sensibilització i l'acció per les problemàtiques assenyalades.</p>	

59

13	ZUMZEIG (2016)
<p>Nom: Zumzeig CinemaCoop SCCL</p> <p>Sector: audiovisual</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 5 persones sòcies treballadores, 30 persones sòcies col·laboradores, 300 persones amigues del ZZ</p> <p>Any de constitució: 2016</p>	<p>Adreça: carrer de Béjar, 53, 08014, Barcelona (Hostafrancs)</p> <p>Correu: info@zumzeigcine.coop</p> <p>Telèfon: 935 461 411</p> <p>Web: http://zumzeigcine.coop</p>
<p>Descripció</p> <p>Zumzeig és una sala de cinema, un espai cultural de proximitat i sense ànim de lucre. Punt de trobada, reflexió i oci, ofereix projeccions de cinema independent en versió original, i també diverses propostes artístiques, socials i solidàries. El cinema obrí les portes el 2013 com una iniciativa personal d'Esteban Bernatas, qui el condicionà i gestionà fins el 2016, i esdevingué un referent per als cinèfils de la ciutat. El 2016, davant la impossibilitat de continuar gestionant el cinema, el seu fundador convocà una assemblea de gent del sector i de gent habitual del Zumzeig per proposar-los prendre'n el relleu, i, d'allà, en sorgí el grup motor que acabà constituint la cooperativa.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La cooperativa té com a propòsit d'ésser present "en el teixit cultural i social de la ciutat, i vertebrar-se com un referent en el territori: una programació que aposta per continguts culturals de qualitat a preu popular, i que trenca, així, el cercle d'invisibilitat a què moltes propostes artístiques són injustament sotmeses". L'estructura cooperativista manifesta la seva creença en un model participatiu, horitzontal i democràtic, i també ho fa la seva voluntat de mostrar que hi ha altres maneres de gestió de la cultura i de l'exhibició cinematogràfica, amb la creació d'un major grau d'interacció amb el seu públic —que ara són part activa del projecte— i el foment de la intercooperació i l'intercanvi amb altres entitats. Tot i ser una cooperativa de treball, té una gran comunitat articulada al seu voltant: unes tres-centes persones "amigues del Zumzeig", que, a la pràctica, tenen un vincle de persones sòcies de consum, ja que treballen en comissions vinculades a les diferents àrees, i participen activament en la programació i l'activitat de la cooperativa.</p>	

60

14	COOP DE CIRC (2009)
<p>Nom: Coop de Circ SCCL</p> <p>Sector: arts escèniques, circ</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 24 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2009</p>	<p>Adreça: carrer de Sant Lluís, 2, 08012, Barcelona</p> <p>Correu: coopdecirc@gmail.com</p> <p>Telèfon: —</p> <p>Web: https://www.facebook.com/coop.decirc</p>
<p>Descripció</p> <p>Coop de Circ és una cooperativa del col·lectiu de l'àmbit de les arts circenses formada per vint-i-quatre persones sòcies i unes setze companyies, que treballen de manera independent i, a vegades, de manera conjunta, sota el mateix paraigües. El projecte sorgí de la necessitat de regularitzar la seva situació laboral, i els ha permès fer front de manera col·lectiva a la gran precarietat que pateix el sector en aquest país. Les persones que la formen es conegueren compartint espais formatius i espectacles, i, d'allà, en sorgí la reflexió segons la qual l'única manera de poder-se quedar fent una carrera en unes condicions dignes i sense haver de marxar fora és a través d'una estructura comú que permeti mecanismes de protecció mitjançant el suport mutu.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>El col·lectiu s'organitza de manera assembleària i comparteix contactes, borsa de feina, i elabora projectes conjuntament. Duu a terme assemblees mensuals, i compta amb una petita estructura tècnica que coordina els diferents projectes que es generen en les diferents companyies. Aquest funcionament, a més a més, ha permès de mancomunar les tasques administratives de totes les companyies a través de l'estructura tècnica de la cooperativa.</p> <p>A Coop de Circ són conscients de la vulnerabilitat i del risc de la seva feina i, per aquest motiu, cobreixen la mútua per a les baixes laborals de totes les persones sòcies amb l'aportació del 6,5 % de les seves actuacions a la caixa comú mitjançant el fons que produeixen. Això inclou les baixes de maternitat, que, en el cas de les artistes de circ, s'allarga molt fins que poden recuperar la forma física òptima. També, per fer front a la irregularitat d'ingressos que comporta el treball per a espectacles, redistribueixen aquest fons entre les companyies que han tingut més i menys ingressos temporada rere temporada.</p>	

61

15	EL TIMBAL (2010)
<p>Nom: El Timbal Centre de Formació i Creació Escènica SCCL</p> <p>Sector: arts escèniques (teatre) i educació</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 6 persones sòcies treballadores, 16 persones sòcies col·laboradores</p> <p>Any de constitució: 2010</p>	<p>Adreça: carrer de Roger de Flor, 85, 08013 Barcelona</p> <p>Correu: escola@eltimbal.org</p> <p>Telèfon: 933 027 347</p> <p>Web: https://www.escolateatre.com</p>
<p>Descripció</p> <p>Primera escola d'arts escèniques del país, fundada el 1969. Han passat pel centre més de vint-i-cinc mil alumnes que avui són actors, actrius, ballarins, coreògrafs, directors, dramaturgs, professors o creadors. Desenvolupa l'activitat en tres línies diferenciades: la formació a professionals, la formació a persones i la formació a organitzacions. El 2010, es transformà de societat limitada a cooperativa de treball, i incorporà l'equip docent com a persones sòcies treballadores o col·laboradores del projecte. El curs 2015-2016, inauguraren noves instal·lacions homologades pel Departament d'Ensenyament per poder impartir la formació oficial del Cicle Formatiu de Grau Superior en Tècniques d'Actuació Teatral.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Des que donà el pas a cooperativa, incorpora de manera transversal els valors cooperatius al seu programa educatiu. Al Cicle Formatiu de Grau Superior d'interpretació, s'hi enfoca la vessant professionalitzadora a través de la forma cooperativa i s'hi posa en valor el treball col·lectiu per a la creació i la producció d'espectacles teatrals. Fomenta l'organització de les companyies de manera horitzontal i canvia el model del triomf individual com a camí per a l'assoliment de l'èxit en la professió pels valors cooperatius.</p>	

62

16	NUS TEATRE (2016)
<p>Nom: Nus Processos Socials i Creatius SCCL</p> <p>Sector: arts escèniques (teatre) i educació</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 4 sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2016</p>	<p>Adreça: passeig d'Urrútia, 17, 08042, Barcelona</p> <p>Correu: info@nus.coop</p> <p>Telèfon: 617 170 944</p> <p>Web: http://www.nusteatre.org</p>
<p>Descripció</p> <p>Nus és una cooperativa de treball que es dedica a processos d'acció social a través del teatre, i que prové d'una associació en funcionament des del 2010. Amb l'ús del llenguatge teatral, s'hi creen espais on conflueixen els processos socials i la creativitat, per a la promoció i l'enfortiment de l'autonomia, l'acompanyament en la presa de consciència, i la facilitació de l'emergència de veu de persones i col·lectius. Acompanyen persones, grups i comunitats perquè esdevinguin protagonistes de les seves vides i del seu entorn, i ho fan a través de les activitats del Teatre-Fòrum, educació, formació i recerca, sobretot per al públic jove.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Per a Nus Teatre, el llenguatge teatral és una via de transformació social. A través del Teatre de les Oprimides, posen les persones al centre: "les persones del públic esdevenen espectatrics i participen de manera activa en el debat i el desenvolupament de l'acció, en què es presenten diferents situacions que acaben amb una crisi o una situació d'opressió, i les estratègies són possibles solucions als problemes que té el personatge que encarnen". Un assaig col·lectiu per a l'acció real, una manera de transformar des de la possibilitat de provar. Promouen la intercooperació amb cooperatives de l'economia solidària i amb projectes d'arts escèniques afins, com ara l'obra de teatre L'Assemblea, un espectacle teatral que explica el model cooperatiu, i que s'impulsa des d'El Timbal, Coop de Mà i Fil a l'Agulla. Formen part de la XES i de la Plataforma contra les Violències de Gènere, i col·laboren amb El Timbal i el Grup Ecos. Algunes de les seves integrants formen part del Col·lectiu de Companyies de Teatre Independent.</p>	

63

17	SALA VERSUS GLÒRIES (2018)
<p>Nom: Apunta Teatre SCCL</p> <p>Sector: producció teatral i gestió d'equipament teatral</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 3 sòcies treballadores, 2 persones contractades</p> <p>Any de constitució: 2003</p>	<p>Adreça: carrer de Castillejos, 179, 08013, Barcelona</p> <p>Correu: info@salaversusglories.cat</p> <p>Telèfon: 932 323 184</p> <p>Web: www.salaversusglories.cat</p>
<p>Descripció</p> <p>Versus Teatre obrí el 1995 com un equipament per a la creació teatral pròpia, "amb una clara aposta per un espai no convencional" i amb la voluntat d'obrir un escenari que integrés tot allò relacionat amb les arts escèniques i els "sistemes de treball i producció cultural que generen recursos econòmics". Després de vint-i-dos anys de funcionament, el 2018, la cooperativa Apunta Teatre —que es constituí el 2003 com a companyia teatral— passà a gestionar la sala i refundà el projecte com a Sala Versus Glòries. L'objectiu: fer produccions pròpies, la programació d'altres companyies, l'impuls d'un art escènic de proximitat i esdevenir un referent de l'Off Barcelona.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La Sala Versus Glòries vol esdevenir un centre de producció i exhibició d'espectacles artístics per a l'apropament de les arts escèniques a tota la ciutadania, amb la participació en l'eix cultural que es configura al voltant de la plaça de les Glòries —des del TNC i l'Auditori, fins a La Farinera del Clot. Aposta per dramaturgs locals per a la potenciació de la creativitat narrativa del país i dona suport a produccions teatrals amb un format no comercial. A la programació, hi destaquen espectacles que volen despertar una reflexió crítica a l'entorn de qüestions socials com ara el franquisme, l'opressió de la dona pel patriarcat, la memòria popular, la corrupció al món dels negocis, o la solitud de les persones en la societat actual. Intercoopera amb altres iniciatives culturals de l'economia social, com ara l'Orquestra Simfònica del Vallés —societat anònima laboral que és membre del grup cooperatiu Clade— o la cooperativa Escola de Música del Palau.</p>	

64

18	ESCOLA DE MÚSICA DEL PALAU (1985)
<p>Nom: Escola de Música del Palau SCCL</p> <p>Sector: educació musical</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 11 persones sòcies treballadores, 8 persones sòcies col·laboradores</p> <p>Any de constitució: 1985</p>	<p>Adreça: carrer de Sant Pere més Alt, 6, 08003, Barcelona</p> <p>Correu: info@escolademusicadelpalau.com</p> <p>Telèfon: 932 682 510</p> <p>Web: www.escolademusicadelpalau.com</p>
<p>Descripció</p> <p>L'Escola de Música del Palau (EMP) nasqué el curs 1975-76 com a Escola de Música de l'Orfeó Català per tal de posar en marxa els cursos d'Iniciació Musical per a Infants. El 1985-86, l'escola, fins aleshores ubicada al Palau de la Música, s'independitzà de l'Orfeó i esdevingué una cooperativa de mestres de música, que treballen per a la sensibilització "en el llenguatge de la música de diversos estils i per a totes les edats", amb l'objectiu de "desenvolupar la sensibilitat artística, les capacitats musicals tècniques i expressives, i incidir en el creixement personal d'una manera lúdica, que proporcioni una base sòlida per accedir als estudis musicals professionals". Posen èmfasi en el treball grupal, instrumental i vocal, i també en la seva projecció a través de concerts, audicions i activitats diverses que estimulin el desig d'implicar-se en el projecte.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>L'EMP cerca la implementació de l'aprenentatge cooperatiu entre l'alumnat a partir de la pràctica. Preocupats pel "desenvolupament de la imaginació musical de l'infant i la implicació personal en la comprensió de la música", vinculen el fet creatiu a l'experiència vital i als fets concrets. Des del 1991, impulsen, cada any, un procés de creació col·lectiva entre tots els grups de llenguatge de l'escola, on l'alumnat participa en la creació del guió, la lletra i la música d'una petita cantata, un conte que els infants il·lustren musicalment. El 2018, en col·laboració amb l'Institut Jane Goodall, i en el marc de la campanya d'educació ambiental "Mobilitza't per la selva", dedicaren la cantata a "El viatge de la Jane", per tal d'aconseguir la sensibilització sobre la necessitat de reutilitzar i reciclar els telèfons mòbils i, d'aquesta manera, evitar la destrucció d'ecosistemes naturals africans.</p>	

65

19	LA LLAUNA (1986)
<p>Nom: La Llauna SCCL</p> <p>Sector: infraestructures per a espectacles musicals</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 3 persones sòcies treballadores, 9 persones treballadores</p> <p>Any de constitució: 1986</p>	<p>Adreça: carrer de Martí Molins, 21-23, 08027, Barcelona</p> <p>Correu: info@lallauna.net</p> <p>Telèfon: 933 496 571</p> <p>Web: http://www.lallauna.net</p>
<p>Descripció</p> <p>La Llauna és una empresa dedicada al muntatge i al lloguer d'escenaris, empostissats, taules, cadires, equips de so i il·luminació, i tot tipus de material per al desenvolupament d'actes multiculturals. Amb vint anys d'experiència en el sector, presta serveis a l'Ajuntament de Barcelona per a la dotació d'infraestructures tècniques als districtes de Sant Martí, Nou Barris i Sant Andreu. La Llauna ofereix servei d'assessorament amb tècnics especialitzats en actes multiculturals, i disposa de personal de vigilància i control d'accessos.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La Llauna té com a origen la crisi econòmica d'inicis del 1980 i la recerca de respostes basades en l'autoocupació. El 1983, el Moviment de Joves Cristians de Barris i Ambients Populars (JOBAC), que comptava amb milers de militants, volia donar solucions a un problema nou: l'atur juvenil, i, per això, posà en marxa La Llauna, que aleshores es definia com a "cooperativa de joves", per tal de recollir objectes diversos i vendre'ls després. La cooperativa nasqué al barri de la Trinitat Vella. Posteriorment, fou coneguda com la Cooperativa de Jóvenes Parados "La Llauna Bon Pastor", i començà amb la campanya "Lo que a ti te sobra, yo lo necesito", per tal de recollir diaris, revistes, roba i mobles, i revendre'ls de segona mà al seu magatzem del Poblenou.</p>	

66

20	PROPAGANDA PEL FET! (1997)
<p>Nom: Propaganda pel fet! SCCL</p> <p>Sector: discogràfica i management</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 4 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 1997</p>	<p>Adreça: avinguda dels Dolors, 17, 08243, Manresa</p> <p>Correu: xavi@ppf.cat</p> <p>Telèfon: 938 787 488</p> <p>Web: www.ppf.cat</p>
<p>Descripció</p> <p>Propaganda pel fet! (PPF) és una cooperativa musical catalana nascuda a Barcelona el 1997, que s'establí i es consolidà a Manresa. Desenvolupa diversos projectes relacionats amb la música, el principal dels quals és un segell discogràfic amb més de cent referències i una oficina de management i contractació, que compta amb artistes catalans i estatals de primera línia en tots els estils i compromesos socialment, com ara Obrint Pas, La Raíz, ZOO, Feliu Ventura, KOP, Pirat's Sound Sistema o Auxili. PPF, a més a més, s'encarrega de la direcció artística i la producció integral del Circuit Estepa Mediterrània —la secció OFF oficial de la Fira Mediterrània de Manresa—.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Des de Propaganda pel fet! s'impulsà la construcció de la sala Stroika de Manresa i, des de la seva inauguració el 2011, la cooperativa n'és responsable associada de la direcció i la programació. Així, la cooperativa coordina el node de la Catalunya Central del projecte de la Xarxa de Cases de la Música de Catalunya, on altres cooperatives i entitats gestionen projectes a Mataró, Girona-Salt, l'Hospitalet de Llobregat i Terrassa, i hi desenvolupen un extens programa de formació, exhibició, creació, participació i dinamització musical.</p>	

67

21 LARRY'S (2005)

Nom: Larry's SCCL

Sector: sonorització i il·luminació d'espectacles

Tipologia: cooperativa de treball associat, 4 persones sòcies treballadores

Any de constitució: 2005

Adreça: carrer de la Noguera Pallaresa, 10, baixos, 08014, Barcelona

Correu: larrys@larrys.cat

Telèfon: 608 965 230

Web: www.larrys.cat

Descripció

Cooperativa de tècnics de l'espectacle que, des de l'any 2005, comparteix el seu coneixement, clients i material, per tal d'abastar qualsevol tipus d'esdeveniment i generar feina per a les persones sòcies i col·laboradores de la cooperativa. Especialitzada en la producció, direcció tècnica, maquinària, sonorització i il·luminació d'esdeveniments i espectacles, disposa d'equip propi i transport, i treballa a Catalunya i arreu de l'Estat Espanyol.

Pràctica cooperativa

Juntament amb una altra empresa de sonorització i una productora d'activitats culturals, comparteix magatzem a Sant Quirze del Vallès, cosa que permet l'ús de material d'ambdues empreses, si el projecte ho requereix. També, està a disposició de bandes i companyies que fan temporada amb el suport tècnic de Larry's. Adjunt al magatzem, hi té un petit teatre disponible per a bandes i companyies de teatre i dansa, per a l'assaig tècnic o residències curtes abans de la presentació de directes. Tenen conveni amb el Centre de Recursos per Associacions Juvenils (CRAJ) per al lloguer assequible a les entitats que en són membres.

68

22 CAPFOGUER (2008)

Nom: La Fàbrica Cervesa Capfoguer SCCL

Sector: restauració i elaboració de cervesa

Tipologia: cooperativa de treball associat, 9 persones sòcies treballadores

Any de constitució: 2008

Adreça: avinguda de Santa Coloma, 104, 08922, Santa Coloma de Gramenet

Correu: info@capfoguer.com

Telèfon: 935 662 566

Web: http://www.capfoguer.cat

Descripció

La Fàbrica Cervesa Capfoguer representa la cervesa artesana i cooperativa de Santa Coloma de Gramenet. Nascuda a l'Ateneu Popular Júlia Romera, avui comparteix espai amb Ca La Sisqueta, un equipament per a activitats culturals i polítiques dels moviments socials locals. En el nou projecte, Capfoguer disposa d'un espai d'elaboració i degustació de quatre varietats diferents de cervesa, i també d'un servei de restauració. A més a més, és proveïdora i comercialitzadora de cervesa pròpia per a esdeveniments culturals i musicals d'arreu de Catalunya, en els quals organitza el servei de barra, com ara a la fira del llibre Litoral.

Pràctica cooperativa

En la seva activitat econòmica, Capfoguer reivindica la pràctica de la intercooperació, el treball digne, el control de les externalitats, la formació, i l'arrelament al territori. El seu restaurant, que nasqué de l'organització horitzontal de tots els membres que en formen part, té l'objectiu d'acostar la cultura de la cervesa artesana al territori. Per aconseguir-ho, fan un tipus de cuina casolana feta a partir de productes frescos i de temporada, i potencien un model gastronòmic sostenible i relacionat amb les cerveses que produeixen a la seva fàbrica, ja sigui usant-les com a ingredients d'alguns plats, o bé maridant-les. Són una de les deu cooperatives del Pol Cooperatiu del Besòs, on impulsen la cervesa La Popular del Besòs, cooperativa, ecològica i de proximitat.

69

23	KOITTON CLUB (2012)
<p>Nom: Koitton Club SCCL</p> <p>Sector: bar musical</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 3 persones sòcies treballadores, 25 persones sòcies col·laboradores</p> <p>Any de constitució: 2012</p>	<p>Adreça: carrer de Rossend Arús, 9, 08014, Barcelona</p> <p>Correu: koittonclub@gmail.com</p> <p>Telèfon: —</p> <p>Web: http://koyttonclub.blogspot.com.es</p>
<p>Descripció</p> <p>Koitton Club és un bar i una sala de concerts gestionada per una cooperativa de treball associat, que té l'objectiu de servir de plataforma per al desenvolupament i la promoció d'activitats musicals i culturals al barri de Sants.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Koitton Club propicia un espai de trobada entre públic, veïnat, artistes, col·lectius i associacions, i col·labora amb altres plataformes del teixit social, cultural i cooperatiu de Sants i Barcelona. Des de la seva obertura, ha esdevingut una peça clau en el canvi d'hàbits pel que fa a la difusió musical de Sants, ja que compta amb una programació mitja de vint activitats mensuals. Ha coproduït projectes de dinamització cultural i comunitària en diferents espais del barri, com ara La Fresca i VermutsCoop, i és seu i agent impulsor de la Comissió de Festes del carrer Rossend Arús des del 2014, amb la qual cosa recuperarà les festes al carrer després de la Guerra Civil. Presideix l'Impuls Cooperatiu de Sants, xarxa que articula una vintena de projectes d'economia comunitària i cooperatives de treball, de consum i d'habitatge, amb l'objectiu de promoure ecosistemes cooperatius locals.</p>	

70

24	QUESONI (2015)
<p>Nom: Quesoni, Serveis Integrals per a l'Espectacle, SCCL</p> <p>Sector: serveis tècnics, producció, projectes culturals</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 4 persones sòcies treballadores, 4 persones treballadores</p> <p>Any de constitució: 2015</p>	<p>Adreça: Fàbrica de Creació Fabra i Coats, carrer de Sant Adrià, 20, 08030, Barcelona / carrer de Girona, 9, 08450, Llinars del Vallès</p> <p>Correu: info@quesoni.cat</p> <p>Telèfon: 931 885 525</p> <p>Web: www.quesoni.cat</p>
<p>Descripció</p> <p>Quesoni és una cooperativa sense ànim de lucre que nasqué de diferents projectes que ja caminaven des de l'any 2008: en primer lloc, la SL Quesoni, dedicada als serveis tècnics vinculats al món de l'espectacle; en segon lloc, el festival de música negra Say it Loud; i, finalment, el projecte de Sound System artesanal de Rebelmadiq Sound. Els objectius de la cooperativa són la promoció de valors i d'iniciatives culturals en clau comunitària i d'economia social i solidària, l'extensió de la pràctica cooperativa en cultura, i la professionalització dels serveis tècnics dels esdeveniments del teixit associatiu i dels moviments socials.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Quesoni defensa el paper cohesionador i transformador de la cultura en el territori, i, per això, potencia els equipaments públics gestionats pel veïnat com a espais culturals de qualitat i centrals als barris i a la ciutat, i es vincula a la Xarxa d'Economia Solidària o a l'Impuls Cooperatiu de Sants. Un dels projectes que impulsen és el Say it Loud, que programa bandes d'arreu del món, reuneix més de quatre mil persones en cada edició, té lloc en centres culturals públics o comunitaris —Ateneu Popular 9 Barris, Farinera del Clot, Ateneu L'Harmonia, etc.—, i se li sumen cooperatives d'arreu: Llibreria Pebre Negre, Diomcoop o Alterevents.</p>	

71

25	L'AFLUENT (2017)	
<p>Nom: L'Afluent SCCL</p> <p>Sector: gestió cultural</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 3 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2017</p>	<p>Adreça: Fàbrica de Creació Fabra i Coats, carrer de Sant Adrià, 20, 08030, Barcelona</p> <p>Correu: begood@lafluent.com</p> <p>Telèfon: —</p> <p>Web: http://lafluent.com</p>	
<p>Descripció</p> <p>L'Afluent és una cooperativa de serveis culturals creada l'1 de gener de 2017. L'equip que la forma té una àmplia trajectòria en la gestió cultural, especialment en la producció i el comissariat tècnic i artístic d'esdeveniments musicals, i també en la gestió integral de locals de música en directe. Els socis fundadors estigueren quinze anys al capdavant de la històrica sala de Gràcia l'Heliogàbal, on s'encarregaren de la gestió de l'espai i de la producció d'esdeveniments musicals. Actualment, gestionen la sala de concerts BeGood.</p>		
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>L'Afluent forma part de l'ecosistema de cultura cooperativa que s'està gestant entorn de la Fàbrica de Creació Fabra i Coats, al districte de Sant Andreu. En aquest sentit, participa en el projecte BAM – Cultura Viva, on elabora el disseny, la producció i el comissariat del BAM – Cultura Viva a la Fabra i Coats, en col·laboració amb l'Ateneu L'Harmonia, The Good Good, Quesoni, Koitton Club, Coòpolis BCN, Indigestió, Makea tu vida, Straddle3 i la Xarxa d'Economia Solidària.</p>		

72

26	ULTRAMARINOS (2018)	
<p>Nom: Ultramarinos Cultura y Arte SCCL</p> <p>Sector: arts i cultura</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 4 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2018</p>	<p>Correu: info@ultramarinos.net</p> <p>Web: www.ultramarinos.net</p>	
<p>Descripció</p> <p>Cooperativa creada per artistes originaris de Mèxic i Catalunya. El seu objectiu és la promoció i la difusió de l'art i la cultura a partir de la suma d'idees, l'organització d'esdeveniments i l'enfortiment de relacions. "Volem tendir ponts, tots els possibles. Iniciem el nostre viatge entre Mèxic i Barcelona, dues realitats que compartim i coneixem, i sempre imaginant noves rutes". Per a Ultramarinos, "el mar ens connecta, la distància és relativa". Organitzen els cicles d'arts plàstiques Visiones de Ultramar; unes exposicions collectives d'art contemporani sense fronteres, una invitació a compartir mirades entre les diverses ribes dels oceans.</p>		
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Ultramarinos neix amb format de cooperativa per tal de potenciar una diversitat d'idees que "ens enriqueix i ens fa créixer". Promociona la diversitat cultural i d'orígens, i dona a conèixer propostes artístiques de persones creadores mexicanes a Catalunya, i a l'inrevés. A Barcelona, sovint en espais de gestió comunitària com ara el Casal de Barri El Pou de la Figuera, hi organitza trobades, exposicions i intercanvis entorn de la cultura mexicana. Col·labora i promociona una trentena d'artistes, sobretot d'origen mexicà, en àmbits com ara la fotografia, la pintura, el videoart, el collage, el disseny gràfic, la il·lustració, la serigrafia, el cant, el gravat o la cinematografia.</p>		

73

27	CEVAGRAF (1986)
<p>Nom: Cevagraf SCCL</p> <p>Sector: arts gràfiques</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 41 persones sòcies treballadores, 16 persones contractades</p> <p>Any de fundació: 1986</p>	<p>Adreça: carrer de Praga, 22-24, Pl. Cova Solera, 08191, Rubí</p> <p>Correu: oficina@cevagraf.coop</p> <p>Telèfon: 935 861 145</p> <p>Web: https://imprensaonline.cevagraf.coop</p>
<p>Descripció</p> <p>Cevagraf és una cooperativa de treball especialitzada en impremta òfset i digital de catàlegs, llibres, revistes, impresos, agendes, calendaris, embalatge, tríptics, díptics, i tot tipus de desplegable. Disposa del servei d'impremta en línia, des de la recepció dels originals fins al lliurament del producte final. Disposa de maquinària en tot el procés gràfic: preimpresió, impressió òfset, impressió digital i postimpresió. Ofereix serveis de disseny gràfic, maquetació d'originals, campanyes multicanal, i tots els tipus d'impressió i acabats que permet la indústria digital i òfset.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Cevagraf s'inspira en "la democràcia social, la participació econòmica de totes les persones sòcies, la solidaritat, la responsabilitat i l'autogestió". Impulsa la creació d'ocupació, la paritat homes-dones en tots els àmbits de responsabilitat, la capitalització dels excedents per a l'enfortiment de la cooperativa, l'equitat salarial, i la facilitació a les persones treballadores contractades perquè puguin esdevenir-ne sòcies, per tal de fomentar l'esperit cooperatiu. Compromesa amb la qüestió ambiental, destaca per la vessant mutualista i de millora de la qualitat de vida de les persones sòcies. El 1993, inicià el projecte de les masies de Can Serra, per tal d'oferir a les persones sòcies l'oportunitat de conèixer la natura durant caps de setmana i vacances. Amb treball voluntari, aixecaren horts, jardins, hivernacles i piscines, i part dels aliments que s'hi consumeixen, com ara el pa, ous o verdures, són elaborats a les masies. Com afirma un dels seus fundadors: "aquesta experiència compartida ens fa creure fermament en la forma de vida cooperativa."</p>	

74

28	FOLI VERD (1987)
<p>Nom: El Foli Verd SCCL</p> <p>Sector: arts gràfiques</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 3 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 1987</p>	<p>Adreça: carrer de la Llibertat, 37, 08012, Barcelona (Gràcia)</p> <p>Correu: foli@foliverd.net</p> <p>Telèfon: 934 571 531</p> <p>Web: http://www.foliverd.net</p>
<p>Descripció</p> <p>Cooperativa nascuda el juny de 1987, amb seu al barri de Gràcia de Barcelona. Fou impulsada per persones treballadores que provenien de la lluita obrera contra el tancament patronal de l'antiga editorial Bruguera i que volien prosseguir amb el seu ofici en un entorn de cooperació i suport mutu. Fa tot tipus d'impresos, ja sigui amb orientació comercial per a empreses de l'economia social i solidària, o bé sociopolítica per a moviments socials: papereria, targetes, díptics, catàlegs, cartes, sobres, revistes i llibres, fulls de mà, postals, adhesius, cartells, o entrades en paper de seguretat.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>El Foli Verd destaca pel seu compromís social. Soci fundador de la Coop57, és membre de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i de la Xarxa d'Economia Solidària. Afirment: "hem incorporat la solidaritat en la nostra filosofia cooperativa". Han participat en iniciatives internacionalistes —combois d'ajut a Bòsnia i edició de llibres de text per a Nicaragua—, i també en moviments socials i ecologistes, amb impressions solidàries per a diverses lluites socials de Barcelona i Catalunya.</p>	

75

29	TINTA INVISIBLE (1997)
<p>Nom: Tinta Invisible SCCL</p> <p>Sector: arts del llibre, gravat</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 4 persones sòcies treballadores, 50 persones subscriptores</p> <p>Any de constitució: 1997</p>	<p>Adreça: carrer del Lleó, 6, baixos, 08001, Barcelona</p> <p>Correu: info@gravat.com</p> <p>Telèfon: 933 012 942</p> <p>Web: www.gravat.com</p>
76	<p>Descripció</p> <p>Editorial d'obra gràfica que "dona sentit a un treball de creació". Al seu taller del Raval barceloní, s'hi troben activitats relacionades amb "les arts del llibre": gravat calcogràfic, enquadernació artística, estampa digital giclée, i disseny gràfic. Hi destaca el fons editorial, amb gravats de Josep Guinovart, A. Ràfols Casamada, i un ampli ventall de gràfica original d'autors contemporanis. A la sala d'exposicions de Tinta Invisible, s'hi ofereix una mostra del darrer projecte d'edició que defensa el taller.</p>
	<p>Pràctica cooperativa</p> <p>"El nostre projecte és de base cooperativa, establim relacions justes i motivem el consum amb criteri. Ens encanta la nostra feina i us volem fer partícips del resultat". Amb aquest ideari i entenenent "el gravat com la més democràtica de les arts", Tinta Invisible ofereix una modalitat de subscripció que posa l'adquisició d'art a l'abast de públics més amplis, per la qual cosa les obres del fons d'art de la cooperativa esdevenen més assequibles. Per a Tinta Invisible, el que aporta "aquest funcionament per subscripció és el fet d'entendre el subscriptor com a tercera pota necessària per tirar endavant el projecte: artistes, taller i subscriptors. La seva contribució econòmica és la que permet dur a terme el projecte i, per tant, la seva figura és bàsica".</p>

30	TATLAB (1997)
<p>Nom: TatLab SCCL</p> <p>Sector: belles arts i arts aplicades</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 3 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 1997</p>	<p>Adreça: carrer de Casp, 44, 3-2 B, 08010, Barcelona</p> <p>Correu: info@tatlab.coop</p> <p>Telèfon: 933 282 256</p> <p>Web: http://www.tatlab.coop</p>
77	<p>Descripció</p> <p>Estudi creatiu dedicat a la concepció, l'organització, el disseny, la producció i el muntatge d'exposicions dins les àrees de patrimoni, belles arts i arts aplicades, i de promoció de continguts socials i solidaris. Treballa amb la comunicació i el disseny per a la recerca de la realitat contemporània i l'elaboració de processos creatius al servei de la transferència de coneixement. Des de l'art i el desenvolupament de continguts, la cooperativa aposta per projectes "on el concepte i la forma esdevenen indistriables del procés de reflexió sobre les dinàmiques de producció i la necessitat d'establir criteris sostenibles i ecoeficients en context de crisi".</p>
	<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Membre de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, la Xarxa d'Economia Solidària, Fiare Banca Ètica, o Coop57, disposa del segell ISSOP - Innovació Sostenible Sense Obsolescència Programada. Promou l'ecodisseny a partir de l'ús de materials per a una producció ecoeficient i un consum més responsable. Ha creat Utub, un sistema constructiu de connectors pensat per a la producció d'estructures de comunicació i de suport expositiu, amb criteris sostenibles, baix cost de producció, i alt valor afegit. A partir del tub de cartró com a matèria primera, desenvolupa una fabricació artesana de connectors per a la construcció d'estructures i volums, la producció de mobiliari —taules, tamborets, vitrines—, mòduls expositius i productes per a la llar amb criteris mediambientals.</p>

31	L'APÒSTROF (1998)
<p>Nom: L'Apòstrof SCCL</p> <p>Sector: comunicació i escriptura</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 9 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 1998</p>	<p>Adreça: carrer de Casp, 43, baixos, 08010, Barcelona</p> <p>Correu: info@apostrof.coop</p> <p>Telèfon: 933 429 366</p> <p>Web: http://www.apostrof.coop</p>
<p>Descripció</p> <p>Periodistes, lingüistes, dissenyadores, poetes, programadores i docents, des de L'Apòstrof entenen la comunicació escrita i audiovisual "com una eina d'expressió i de transformació social". Afirmen que "la comunicació és pura artesanía: es tracta d'escoltar i rebre, però també d'acompanyar". Els agrada treballar en equip i en xarxa, perquè multipliquen la creativitat i poden afrontar encàrrecs de més abast. S'estimen els projectes pluridisciplinaris per tal de "sumar diferents mirades". Desenvolupen cursos de redacció, estil i poesia a l'Escola d'Esctura de l'Ateneu Barcelonès, editen l'obra del filòsof Xavier Rubert de Ventós, tradueixen i corregeixen materials per a l'Institut de Cultura de Barcelona, i desenvolupen l'estratègia comunicativa de cooperatives, com ara L'Olivera.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>És pionera en la teorització i el desenvolupament de la intercooperació i el mercat social. Forma part del Grup Ecos, grup cooperatiu de divuit entitats, i també participa en la XES, en la FCTC, en la Coop57, i en el banc ètic Fiare. Coordina la revista Nexe, Quaderns d'Autogestió i Economia Cooperativa, en marxa des de 1997 i que edita la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya. També dissenyaren els tallers i els materials d'Un, dos, coop!, un programa de difusió del cooperativisme a les escoles: un web, un joc de rol, un conte, una cançó i un àlbum de cromos. Amb l'il·lustrador Jaume Capdevila Kap, han editat l'legal Times, un periòdic de denúncia de la repressió viscuda a Catalunya, amb tirada gratuïta de deu mil exemplars.</p>	

32	LA TREMENDA (2018)
<p>Nom: La Tremenda SCCL</p> <p>Sector: comunicació cultural</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 3 sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2018</p>	<p>Adreça: Fàbrica de Creació Fabra i Coats, carrer de Sant Adrià, 20, 08030, Barcelona</p> <p>Correu: hola@latremenda.coop</p> <p>Telèfon: 678 917 738</p> <p>Web: http://latremenda.coop</p>
<p>Descripció</p> <p>La Tremenda és una cooperativa que té per objectiu la gestió i la comunicació cultural i social. Desenvolupa estratègies de comunicació i publicitat per donar visibilitat als projectes culturals, crea continguts per a diverses plataformes, i gestiona campanyes digitals i per a la premsa, relacionades amb esdeveniments culturals. També se n'encarrega de la concepció, la creació, el disseny i la programació web, i de la producció audiovisual i fotogràfica.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>La Tremenda té la vocació de generar un punt de trobada entre el cooperativisme i el món de la cultura, un dispositiu que permeti fer recerca sobre noves formes de relació entre persones i projectes. Basa la seva contribució en els ecosistemes culturals, "en la certesa que no hi ha experiències culturals sense comunitats que les sostinguin". Una cultura de base, horitzontal i democràtica, d'accés igualitari, que permeti el desenvolupament d'una visió crítica del món i d'un pensament emancipador. Es compromet a dur a terme els projectes amb la incorporació de la perspectiva feminista —totes les sòcies que hi treballen i hi col·laboren són dones.</p>	

33	COL·LECTIVAT (2018)	
<p>Nom: Col·lectivaT SCCL</p> <p>Sector: traducció cultural, tecnologia lingüística, recerca</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 2 persones sòcies treballadores, 3 persones sòcies col·laboradores</p> <p>Any de constitució: 2018</p>	<p>Adreça: carrer de l'Arc de Sant Ramon del Call, 6, 2n 3a, 08002, Barcelona</p> <p>Correu: info@collectivat.cat</p> <p>Telèfon: —</p> <p>Web: https://collectivat.cat</p>	
80	<p>Descripció</p> <p>Col·lectivaT és una cooperativa sense ànim de lucre i que està formada per persones treballadores del coneixement, que proporcionen serveis integrals de traducció cultural i de recerca, i serveis tecnològics per al treball col·laboratiu i lingüístic. A Serveis Lingüístics, hi ofereixen traduccions directes entre el català i el turc en ambdós sentits, i aporten el coneixement sociocultural i sociopolític d'ambdós mons. També treballen amb kurd, castellà, anglès, àrab i francès. A Tecnologies Lingüístiques, són lingüistes computacionals que treballen amb tecnologies de traducció automàtica, i desenvolupen formes de transcripció i subtitulació amb tecnologies obertes per al reconeixement de veu i traducció assistida per ordinador, especialment per a llengües minoritzades. A Recerca Social i Consultoria, treballen a Turquia/Kurdistan i Espanya/Catalunya, i proporcionen assessorament i traducció cultural a organitzacions i periodistes en aquests territoris.</p>	
	<p>Pràctica cooperativa</p> <p>A Col·lectivaT, hi destaca l'aposta pel procomú: "ens dediquem a la creació i el manteniment de recursos que són comuns d'una comunitat de persones treballadores de coneixement". Participa en projectes dirigits per la comunitat, ja sigui per informar el públic mitjançant la creació de repositoris de dades obertes, com per al desenvolupament d'eines de codi obert i lliure. Defensa la sobirania tecnològica, és a dir, la independència del software propietari i l'alliberament dels canals de coneixement monopolístics. Per una altra banda, és una cooperativa composta per persones migrades —majoritàriament d'origen turc—, fet que la converteix en una de les iniciatives pioneres a Catalunya pel que fa a una nova economia solidària diversa i intercultural, que, amb projectes com ara DiomCoop, Alencop, CoopHalal o MigrESS, problematitza i aporta diferents solucions al reconeixement i a la participació de les persones migrades en el cooperativisme i l'economia social i solidària catalana.</p>	

34	LA FUNDICIÓ (2006)	
<p>Nom: La Fundició SCCL</p> <p>Sector: pràctiques artístiques comunitàries</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball, 3 persones sòcies treballadores, 2 persones contractades</p> <p>Any de constitució: 2006</p>	<p>Adreça: carrer del Prat, 11, baixos, 08907, l'Hospitalet de Llobregat</p> <p>Correu: hola@lafundicio.net</p> <p>Telèfon: 933 723 602</p> <p>Web: http://lafundicio.net</p>	
81	<p>Descripció</p> <p>El treball de LaFundició se situa en el creuament de les pràctiques artístiques i culturals, i de l'educació, enteses com a "activitats polèmiques". S'ubica a Bellvitge, el barri de l'Hospitalet de Llobregat, on la cooperativa desenvolupa un treball de "mediació cultural" i hi desplega aquest concepte en relació amb l'experimentació i la intervenció a la ciutat al voltant de la construcció de la seva història. A partir de diferents projectes, des de la cooperativa, es participa en un procés col·lectiu d'emancipació dels habitants del barri.</p>	
	<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Per a LaFundició, la cooperativa és un mitjà per a la regularització de "la nostra situació com a persones treballadores dins la precaritzada esfera cultural", i, al mateix temps, "una forma horitzontal d'organització, sensible al retorn social del nostre treball", que els permet tenir el control de processos col·lectius de construcció de coneixement, els quals potencien la capacitat d'agència i el profit comú de totes les persones implicades. L'objectiu és "repensar i redistribuir les formes i llocs en els quals s'elaboren i transmeten els sabers i les pràctiques culturals, sobre la base d'una anàlisi i conscienciació de les relacions entre aquestes i el poder". LaFundició és una de les entitats impulsores de La Col·lectiva, Ateneu Cooperatiu de L'Hospitalet de Llobregat.</p>	

35	NUSOS (2013)
<p>Nom: Nusos Activitats Científiques i Culturals SCCL</p> <p>Sector: divulgació científica i cultural</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball associat, 4 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2013</p>	<p>Adreça: carrer de Casp, 43, baixos, 08010, Barcelona</p> <p>Correu: info@nusus.net</p> <p>Telèfon: 934 103 777</p> <p>Web: http://www.nusus.coop</p>
<p>Descripció</p> <p>L'objectiu principal de la cooperativa és la facilitació de l'accés al coneixement científic i cultural al conjunt de la ciutadania, amb la voluntat de potenciar un esperit crític basat en el coneixement obert a la realitat social i cultural, tenint en compte els reptes que planteja la sostenibilitat mediambiental. La seva activitat gira al voltant de l'educació científica i l'educació ambiental, on "el context sociocultural pren una importància cabdal per a l'enteniment i el traçat de nous escenaris de futur". Treballa en projectes d'educació científica en diversos àmbits, ja siguin institucions culturals i/o de recerca, com ara entitats conservacionistes o centres educatius. Divulga i educa a partir de tallers didàctics, visites guiades, exposicions, conferències, assessorament didàctic, o tasques de documentació.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Nusus té com a valor i pràctica la democratització del coneixement, i persegueix el foment d'una "societat basada en el coneixement capaç d'adoptar un criteri que la guii en la seva acció responsable". Una formació que també es facilita a les seves persones sòcies i treballadores, perquè "totes puguin contribuir de manera eficaç al seu desenvolupament personal, al de la cooperativa i al de la col·lectivitat". Forma part de la XES, de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, i és sòcia de Coop57. Alhora, és part del Grup Cooperatiu ECOS, on intercoopera amb prop d'una vintena de cooperatives que treballen en àmbits com ara l'administració de finques, l'advocacia, l'alimentació, l'anàlisi de dades, l'arquitectura, les assegurances, la comunicació, el periodisme, o la tecnologia.</p>	

82

36	ART&COOP (2016)
<p>Nom: Art&Coop SCCL</p> <p>Sector: arts escèniques, art comunitari, teatre social</p> <p>Tipologia: cooperativa de treball d'iniciativa social, sense ànim de lucre, 3 persones sòcies treballadores</p> <p>Any de constitució: 2016</p>	<p>Adreça: Ca l'Agustí, carrer del Poeta Cabanyes, 58, 08004, Barcelona (Poble-sec)</p> <p>Correu: info@artandcoop.org</p> <p>Telèfon: 934 089 211</p> <p>Web: www.artandcoop.org</p>
<p>Descripció</p> <p>Dedicada a les produccions artístiques per a la transformació individual i col·lectiva, a través de processos creatius comunitaris i cooperatius, Art&Coop neix com a evolució dels projectes d'art comunitari de l'associació Marabal, entitat amb més de deu anys d'experiència en el sector de les arts aplicades. Marabal i Art&Coop continuen en treball paral·lel i complementari, sumant esforços en la promoció i defensa de les arts transformadores. Marabal és formació, creació i artteràpia. Art&Coop és producció i processos comunitaris.</p>	
<p>Pràctica cooperativa</p> <p>Per a la facilitació del creixement i de la transformació de les persones i col·lectius mitjançant la creació artística, defensa un nou model de producció cultural i artística, on el procés i el resultat tinguin el mateix valor qualitatiu, i on els coneixements i les estructures del sector cultural, artístic i social s'hibridin i generin noves dinàmiques transformadores i estètiques.</p> <p>Cerca "la fusió dels processos de creació comunitària amb la producció artística convencional, per obtenir com a resultat produccions comunitàries de qualitat", tot treballant amb els membres de la comunitat qüestions com ara la confiança, la cohesió de grup, l'expressió de les emocions, la convivència, la consciència corporal, l'esperit crític, i l'apoderament individual i col·lectiu.</p>	

83

37

TRAMA (2018)

Nom: Trama SCCL

Sector: dinamització cultural

 Tipologia: cooperativa de treball,
7 persones sòcies treballadores,
10 persones sòcies col·laboradores

Any de constitució: 2018

 Adreça: carrer de Jaume Fabra, 1,
2n 6a, 08004, Barcelona

Correu: trama@trama.coop

Telèfon: 935 669 103

 Web: <http://tramacultura.org>
Descripció

Cooperativa sense ànim de lucre i d'iniciativa social dedicada a la dinamització cultural i a la sensibilització social des d'una perspectiva transversal, crítica, feminista, interseccional i transformadora. Duen a terme accions culturals i activitats de formació i sensibilització en l'educació formal i no formal, mitjançant l'apropament a espais, formats, llenguatges, disciplines, suports i metodologies, l'estudi formal i conceptual, i la interacció i la implicació de les persones participants. Associació des del 2011, es transformaren a cooperativa el 2018 i integraren com a persones sòcies tant les persones treballadores com les de la xarxa de col·laboradores del projecte.

Pràctica cooperativa

Crítica amb "la mercantilització i la deshumanització" de la cultura, Trama defensa que les arts, les humanitats i les ciències són patrimoni comú i han d'estar al servei del conjunt de la societat. Alternativament a un model "assistencialista, vertical i autoritari de l'educació i la cultura", que fomenta una relació desigual i desapoderant entre persones educadores i educands, entre productores i gestores culturals i persones usuàries i consumidores, impulsen la democratització i autoorganització del context educatiu i cultural. Contra una visió compartimentada i estancada de l'educació i la cultura, promouen una perspectiva transversal i interdisciplinària, la comprensió dels contextos, el diàleg entre matèries i disciplines, el reconeixement de la pluralitat d'idees, i el debat cultural. Enfront de les manifestacions culturals que reproduïxen relacions de poder i opressió —gènere, orientació sexual, classe, edat, ètnia, origen, etc.—, aposten per l'anàlisi crítica dels discursos i de les representacions, la creació artística compromesa i l'acció cultural transformadora, com a eines d'apoderament i d'emancipació personal i col·lectiva. Un dels espais de referència de l'activitat de Trama és La Lleialtat Santsenca, equipament cultural, veïnal i cooperatiu, de gestió comunitària.

PETIT GLOSSARI COOPERATIU

10

Activitat cooperativitzada:

activitat mancomunada que duen a terme les persones sòcies d'una cooperativa, que pot ésser en forma de lliurament de béns, serveis, treball, o de qualsevol altra activitat. Principalment, es pot dur a terme des del treball, el consum o els serveis.

Assemblea i consell rector:

assemblea general de la cooperativa, constituïda vàlidament, és l'òrgan sobirà d'expressió de la voluntat social. Els seus acords són obligatoris per a totes les persones sòcies. El consell rector és l'òrgan d'administració

de la cooperativa, és l'encarregat de la representació i el govern de la societat, i ha d'actuar d'acord amb la Llei de Cooperatives, els estatuts de la cooperativa, el reglament de règim intern i la política general fixada per l'assemblea general.

Bestreta laboral: import que reben les persones sòcies que treballen a la cooperativa en concepte de retribució pel seu treball, a compte del resultat anual de l'exercici econòmic de la cooperativa.

Estatuts socials: documents que regeixen la cooperativa. Com a mínim, han d'incloure, en primer lloc, la denominació de la societat, el domicili social, l'objecte social i l'àmbit territorial de l'activitat cooperativa principal; en segon lloc, els diversos tipus de socis, els requisits d'admissió i baixa, els drets i les obligacions, i les normes de disciplina social; en tercer lloc, el capital social mínim de la cooperativa, l'aportació obligatòria mínima inicial de les persones sòcies, i els criteris d'aplicació dels resultats, amb els percentatges dels excedents que s'han de destinar als fons socials obligatoris; en quart lloc, la forma i el termini per a la convocatòria de l'assemblea general i el règim d'adopció dels acords; i, finalment, l'estructura, el règim d'actuació, el nomenament i la remoció dels òrgans socials d'administració que tinguin. Els estatuts poden ésser desplegats per reglaments de règim intern aprovats per l'assemblea.

Excedent cooperatiu: resultat positiu obtingut per una cooperativa, fruit de la seva activitat en un exercici econòmic, que s'ha calculat a partir de la diferència entre els ingressos i els costos de l'activitat cooperativitzada —en el cas que el resultat sigui negatiu, són pèrdues.

L'excedent s'aplica segons el que disposen els estatuts o el que acordi l'assemblea general.

Fons d'educació i promoció de cooperatives (FEPC): fons destinat, per una banda, a la formació i a la promoció de les persones sòcies i treballadores de la cooperativa; per una altra, al foment del cooperativisme i la intercooperació; i, finalment, al suport a l'entorn social i la comunitat en general, i a la responsabilitat social. El FEPC no es pot repartir entre les persones sòcies ni es pot embargar. Aquest fons pot ésser gestionat de manera directa o indirecta per la cooperativa, i el pot aportar sota qualsevol títol, totalment o parcialment, a una entitat pública o privada que tingui per objectiu la duta a terme d'activitats afins als d'aquesta reserva.

Fons de reserva obligatori (FRO): fons destinat a la consolidació i la solvència de la cooperativa, i que no es pot repartir entre les persones sòcies, llevat que es dissolgui o transformi la cooperativa, cas en què el fons es pot repartir amb els límits i les condicions que estableix aquesta llei.

Retorn: import que poden percebre les persones sòcies de les cooperatives en el supòsit de tenir resultats positius, un cop satisfets els impostos exigibles i dotats els fons. El retorn es determina en proporció a l'activitat cooperativitzada que duu a terme la persona sòcia, amb independència de la seva participació en el capital social. Les cooperatives tenen l'ànim de lucre limitat i, si així ho estableixen en els seus estatuts, poden ser sense ànim de lucre.

Reglament de règim intern: normes de funcionament intern o organització funcional de la cooperativa, de caràcter potestatiu, i que no requereixen escriptura pública ni inscripció en el Registre de Cooperatives.

RECURSOS FORMATIUS, DE FINANÇAMENT I DE CONSULTORIA

11

ESS

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya:

<https://www.coopstreball.coop>

Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya:

<http://www.fccuc.coop/>

Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES): <https://www.xes.cat>

Pam a Pam, el mapa d'economia solidària: <https://www.pamapam.org>

Fundació Roca i Galès: <https://www.rocagales.cat>

Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat):

<https://www.cooperativescatalunya.coop>

Fira d'Economia Solidària de Catalunya: <https://www.fesc.cat>

CONSULTORIA, ASSESSORAMENT I FORMACIÓ

Coòpolis, Ateneu Cooperatiu de Barcelona: <https://www.bcn.coop>

Collectiu Ronda: <https://www.cronda.coop/>

LabCoop: <http://labcoop.coop/>

Postgrau Economia Social i Solidària- Estudis Europeus: www.formacio.coop

XARXES LOCALS ESS DE BARCELONA

Impuls Cooperatiu de Sants: <https://www.sants.coop>

Sarrià-Sant Gervasi Coopera: <http://sarriasantgervasiess.com/>

XES Sant Andreu: <http://xarxeslocals.xes.cat/xarxa-local/sant-andreu/>

CooperaSec: <http://cooperasec.barripoblesec.org/>

Taula Eix Pere IV: <https://eixpereiv.wordpress.com/>

FINANCES ÈTIQUES I FINANÇAMENT COL·LECTIU

COOP57: www.coop57.coop

Fiare: www.fiarebancaetica.coop/ca

Acció Solidària Contra l'Atur (ASC): <http://acciosolidaria.cat/>

Comunitats Auto Finançades – CAF: <http://www.winkomun.org/>

Goteo: <https://www.goteo.org/>

Verkami: <https://www.verkami.com/>

EQUIPAMENTS CULTURALS DE GESTIÓ COMUNITÀRIA

Xarxa d'Espais Comunitaris: <http://xec.cat/>

Ateneu Popular 9 Barris: <https://www.ateneu9b.net/>

Ateneu L'Harmonia: <http://www.ateneuharmonia.cat/>

Can Batlló: <https://www.canbatllo.org/>

La Lleialtat Santsenca: <https://www.lleialtat.cat/>

Casa Orlandai: <http://casaorlandai.cat/>

RAI: <http://rai.pangea.cat>

Plataforma El Borsí pel barri: <https://elborsipelbarri.wordpress.com>

ORGANITZACIONS DE CULTURA

Sindicats de Músics Activistes de Catalunya (SMAC!): <https://www.sindicatsmac.cat/>

El Collectiu de Companyies Independents: <https://www.facebook.com/pg/elcollectiudecompanyies>

Associació de Professionals de la Gestió Cultural de Catalunya (APGCC): <http://www.gestorcultural.org/>

Associació de Professionals de Circ (APCC): <http://www.apcc.cat/>

RECURSOS PÚBLICS

Cultura Viva: <http://ajuntament.barcelona.cat/culturaviva/en/>

Xarxa d'Ateneus Cooperatius: www.aracoop.coop/ateneuscooperatius

Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum (Ajuntament de BCN): <http://ajuntament.barcelona.cat/economia-social-solidaria/ca>

Barcelona Activa: <http://www.barcelonactiva.cat/barcelonactiva/cat/que-es-barcelona-activa/altres-economies/index.jsp>

SUBVENCIONS

Recull de subvencions culturals: <https://www.diba.cat/web/cultura/subvencions>

Ajuntament de Barcelona, enfortim l'ESS: <http://ajuntament.barcelona.cat/subvencionsESS/ca/>

Barcelona Activa, impulsem el que fas: <https://empreses.barcelonactiva.cat/ca/web/es/impulsem-el-que-fas>

Ajuntament de Barcelona, projectes i activitats: <http://ajuntament.barcelona.cat/ca/informacio-administrativa/subvencions>

INICIATIVES INTERNACIONALS

Artenreel (França): <http://artenreel.com/>

Le Coursive Boutaric (França): <https://www.la-coursive.fr/>

Smart (Bèlgica): <http://smartbe.be/fr/>

Stocksy (Canadà): <https://www.stocksy.com/>

Coopculture (Itàlia): <https://www.coopculture.it/>

Cultural Cooperatives (Regne Unit): <https://cultural.coop/>

Proyecto Trama (Chile): <http://www.proyectotrama.cl/>

SOBRE LES LLICÈNCIES CREATIVE COMMONS

Llicència Creative Commons: https://ca.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons

Barcelona Creative Commons Films Festival: <http://www.bccn.cc/festival/>

94

PER A LA CONSTITUCIÓ DE COOPERATIVES

Guia pràctica del procés de constitució d'una empresa cooperativa: https://www.cooperativestreball.coop/sites/default/files/materials/guia_practica_constitucio_cooperativa.pdf

Guia per a l'elaboració del pla d'empresa d'una cooperativa de treball en el sector audiovisual: <https://www.cooperativestreball.coop/sites/default/files/materials/02-femunacooperativa-audiovisual.pdf>

PER APRENDRE'N MÉS

BIBLIOGRAFIA

CARRASCO, Cristina (ed.), PÉREZ OROZCO, Amaia, HERRERO, Yayo (2014): *Con voz propia. La economía feminista como apuesta teórica y política*. Madrid, La Oveja Roja.

ESTIVILL, Jordi (2018): *Invitació a l'economia solidària*. Barcelona, XES - Pollen.

FERNÁNDEZ, Anna i MIRÓ, Ivan (2016): *L'economia social i solidària a Barcelona*. Barcelona, Marge.

GARCIA JANÉ, Jordi (2018): *L'economia solidària en 100 paraules*. Barcelona, Icària.

GONZÁLEZ, Cristina i LORENZO, Marcos (2015): *Cooperativismo e cultura: unha alianza necesaria*. Xunta de Galicia.

MANSILLA, Elba, GREZNER, Joana G., ALBERICH, Sílvia (2014): *Femení plural. Les dones a l'economia cooperativa*. Diputació de Barcelona.

95

MIRÓ, Ivan (2018): *Ciutats cooperatives. Esbossos d'una altra economia urbana*. Barcelona, Icària.

SURIÑACH, Ruben (2017): *Economies transformadores de Barcelona*. Barcelona, Marge.

VV. AA. (2014): *Art, culture et économie solidaire: dix récits d'initiatives*. Opale.

VV. AA. (2017): *Esmolem les eines. Debats de l'economia solidària per la transformació social*. Barcelona, XES- Pollen.

TEATRE

COOP DE MÀ i EL TIMBAL, en col·laboració amb NUS TEATRE i FIL A L'AGULLA (2016): *L'assemblea*.

AUDIOVISUAL

FCTC, LA CIUTAT INVISIBLE SCCL, CLARABOIA SCCL: «Cooperatives: riquesa arrelada al territori», <<https://www.cooperativestreball.coop/coneix/recursos/video-riquesa-arrelada-al-territori>> [Recurs en línia].

Les pràctiques cooperatives de la cultura estan conformant una nova onada de cooperativisme cultural. En quins sectors emergeixen les iniciatives barcelonines de l'economia cooperativa de la cultura? Quines de les seves pràctiques poden fer front als reptes culturals? En la present guia trobaràs recursos per a crear cooperatives culturals, ja sigui per a satisfer les necessitats econòmiques, socials i culturals de les persones que creen cultura, com per a experimentar altres formes de viure-la. Et proposem explorar models econòmics i societaris cooperatius: et convidem a formar part de la cultura cooperativa!